

**Strategia Rozwoju
Gminy LUBICHOWO**
na lata 2015 – 2022

2015 rok

Spis treści

<u>SPIS TREŚCI</u>	2
<u>WSTĘP</u>	3
<u>1. DIAGNOZA SYTUACJI GOSPODARCZEJ I SPOŁECZNEJ</u>	5
1.1 POŁOŻENIE I DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	5
1.2 DEMOGRAFIA	7
1.3 GOSPODARKA I RYNEK PRACY	9
1.4 INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	14
1.5 MIESZKALNICTWO	15
1.6 ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	16
1.7 TURYSTYKA I BAZA TURYSTYCZNA	18
1.8 EDUKACJA	21
1.9 KULTURA I SPORT	23
1.10 SFERA SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA	23
1.11 FINANSE I POLITYKA INWESTYCYJNA	24
1.12 ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE	30
<u>2. ANALIZA STOPNIA ROZWOJU GMINY LUBICHOWO</u>	31
2.1 STOPIEŃ ROZWOJU ORAZ POTENCJAŁ GMINY W OPINII JEJ MIESZKAŃCÓW	31
2.2 ANALIZA PORÓWNAWCZA GMINY NA TLE INNYCH OŚRODKÓW	35
2.3 ANALIZA SWOT	47
<u>3. PLAN STRATEGICZNY</u>	50
3.1 WIZJA I MISJA ROZWOJU	50
3.2 CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE	53
3.3 WDRAŻANIE I MONITOROWANIE STRATEGII	58
3.4 ZGODNOŚĆ STRATEGII Z ZAŁOŻENIAMI NAJWAŻNIEJSZYCH KRAJOWYMI I WOJEWÓDZKICH DOKUMENTÓW O CHARAKTERZE STRATEGICZNYM	64
<u>4. ZAŁĄCZNIKI</u>	69
ZAŁĄCZNIK NR 1 INWESTYCJE I KIERUNKI DZIAŁANIA W PERSPEKTYWIE ROKU 2022	69
ZAŁĄCZNIK NR 2 SPIS RYSUNKÓW	80
ZAŁĄCZNIK NR 3 SPIS TABEL	80
ZAŁĄCZNIK NR 4 SPIS WYKRESÓW	81

Wstęp

Potrzeba posiadania dokumentu określającego strategiczne kierunki rozwoju Gminy Lubichowo wynika z ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. W ustawie tej wskazano, że politykę rozwoju w skali lokalnej prowadzi samorząd powiatowy i gminny na podstawie strategii rozwoju. Motywem szczególnym rozpoczęcia prac nad *Strategią Rozwoju* była chęć uwzględnienia aktualnych uwarunkowań makroekonomicznych, przepisów prawnych i zmieniających się potrzeb społeczności lokalnej oraz dostosowanie zapisów dokumentu do zatwierdzonej przez Sejmik Województwa Pomorskiego „Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020”.

Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015 - 2022 jest dokumentem, na który składają się trzy podstawowe części:

- Diagnoza sytuacji gospodarczej i społecznej,
- Analiza stopnia rozwoju Gminy Lubichowo,
- Plan strategiczny.

oraz załączniki przedstawione na końcu dokumentu zawierające m.in. listę zadań inwestycyjnych.

Diagnoza sytuacji gospodarczej i społecznej stanowi swoisty portret stanu obecnego i przedstawia istniejące uwarunkowania społeczno – gospodarcze. Podstawą opracowania *Diagnozy* były przede wszystkim:

- dane statystyczne publikowane przez Główny Urząd Statystyczny,
- dane z ewidencji własnych prowadzonych przez Urząd Gminy,
- dane ewidencyjne instytucji i organizacji publicznych i społecznych,
- dokumenty o charakterze strategicznym wyznaczające kierunki rozwoju w poszczególnych obszarach, w tym plany zagospodarowania przestrzennego, studium uwarunkowań i kierunków rozwoju, uchwały budżetowe, wieloletnia prognoza finansowa i inne.

W drugiej części dokumentu dokonano analizy stopnia rozwoju opartej przede wszystkim na wynikach badania ankietowego oraz porównania różnych aspektów rozwoju Gminy na tle innych, podobnych ośrodków w rejonie. W badaniu ankietowym mieszkańcy gminy oceniali stan infrastruktury, usługi społeczne i inne elementy życia gminnego, a także przedstawiali swoje potrzeby i oczekiwania związane z przyszłością gminy. W ten sposób przeanalizowano wewnętrzny stopień rozwoju Lubichowa. Aby dopełnić ten obraz, dokonano porównania gminy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w powiecie. Wybrano w tym celu pakiet wskaźników rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego. Wnioski zostały podsumowane w formie analizy silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (SWOT).

Część trzecia dokumentu stanowi część prognostyczną, w której to skupiono się na opracowaniu wizji, misji, celów strategicznych i operacyjnych, a także systemu wdrażania i monitorowania rezultatów działań. Wyboru strategicznych kierunków działania dokonano w sposób szczególny, pod kątem spójności z następującymi dokumentami:

- Dokumentem „Programowanie perspektywy finansowej 2014-2020 - Założenia Umowy Partnerstwa” – projekt z dnia 16.11.2012r., Ministerstwo Rozwoju Regionalnego,
- „Strategią Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020” stanowiącą Załącznik nr 1 do Uchwały nr 458/XXII/12 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 września 2012 roku,

– Regionalnymi Programami Strategicznymi: Pomorski Port Kreatywności, Pomorska Podróż , Aktywni Pomorzanie, Zdrowie dla Pomorzan, Mobilne Pomorze, Ekoefektywne Pomorze.

W trakcie prac nad niniejszą Strategią uznano, iż proces jej budowy powinien być procesem społecznym. Warunkiem opracowania skutecznego dokumentu było zaangażowanie lokalnych liderów społecznych. W ramach spotkań z radnymi gminy, sołtysami, przedstawicielami organizacji pozarządowych i wszystkimi zainteresowanymi omawiano wnioski z dotychczasowych prac, konsultowano założenia i zbierano propozycje odnośnie poszczególnych elementów Strategii.

W efekcie w Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo wyznaczone zostały cele, których horyzont czasowy sięga roku 2022. Należy jednak pamiętać, że Strategia jest dokumentem, który może i powinien podlegać modyfikacjom uzależnionym od postępów w realizacji polityki lokalnej, a także tendencji wojewódzkich, krajowych i globalnych oraz zmian zachodzących w bezpośrednim otoczeniu. Monitorowanie i okresowa ewaluacja wdrażania dokumentu dokonywane będą na podstawie wskaźników realizacji celów oraz ogólnych wskaźników charakteryzujących rozwój gminy w sferach: gospodarczej, społecznej oraz przestrzennej.

Głównym zadaniem Strategii Rozwoju pozostaje natomiast wskazanie tych obszarów gminnej polityki rozwoju w sferze przestrzennej i społeczno-gospodarczej, których wsparcie, w ramach istniejących uwarunkowań budżetowych, przyczyni się do najbardziej efektywnego rozwoju społeczno-gospodarczego w latach 2015 – 2022. Warto podkreślić jest jednak fakt, że wybór ten nie ogranicza możliwości kreowania konkretnych wizji rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych przez szerokie grono interesariuszy rozwoju Gminy Lubichowo, w tym zewnętrznych względem samorządu terytorialnego tj. mieszkańców, przedsiębiorców, instytucji oraz organizacji uczestniczących w życiu codziennym społeczności.

1. Diagnoza sytuacji gospodarczej i społecznej

1.1 Położenie i dostępność komunikacyjna

Gmina Lubichowo jest gminą wiejską, położoną w powiecie starogardzkim, w południowej części województwa pomorskiego. Gmina graniczy :

- od północy z gminami: Kaliska, Starogard Gdański i Zblewo,
- od południa z gminą Osiek,
- od wschodu z gminami: Bobowo i Skórcz,
- a od południowego zachodu z gminą Osieczna.

Na poniższym rysunku przedstawiono położenie gminy Lubichowo na tle powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego.

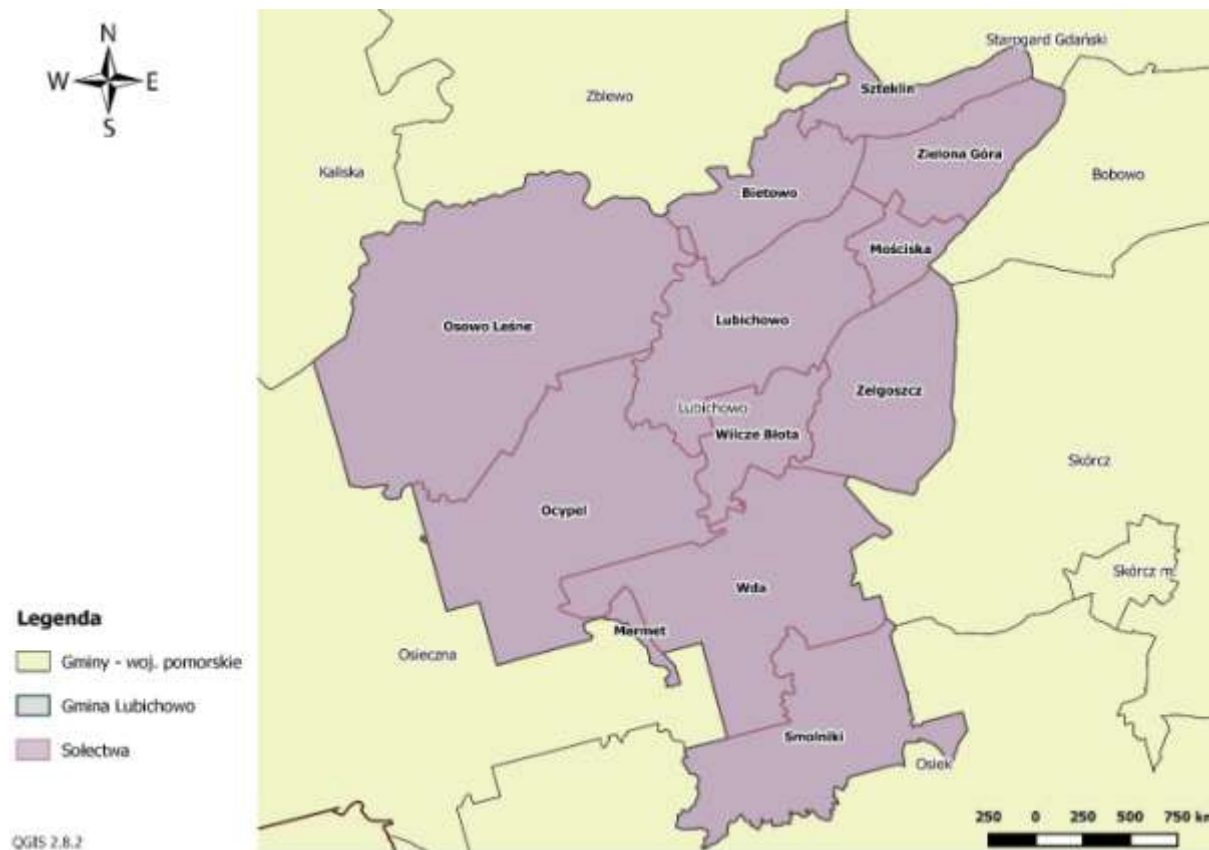
Rysunek 1 Położenie gminy Lubichowo na tle podziału administracyjnego województwa pomorskiego

Źródło: Pomorski Urząd Wojewódzki w Gdańsku, <http://www.gdansk.uw.gov.pl/>

Gmina Lubichowo zajmuje powierzchnię 16 090 ha i składa się z 12 sołectw: Bietowo, Lubichowo, Mermet, Mościska, Ocypel, Osowo Leśne, Smolniki, Szteklin, Wda, Wilcze Błota, Zelgoszcz, Zielona Góra. Poniższy rysunek przedstawia podział gminy na sołectwa.

Rysunek 2 Podział gminy Lubichowo na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne; QGIS 2.8.2

Obsługę komunikacyjną Gminy Lubichowo zapewnia system dróg o znaczeniu wojewódzkim, powiatowym i lokalnym. Sieć drogowa jest dobrze rozbudowana. Czas dojazdu do ważniejszych ośrodków miejskich regionu z centrum administracyjnego gminy – miejscowości Lubichowo wynosi:

- Starogard Gdański – ok. 20 min.
- Czersk – ok. 40 min.
- Kościerzyna – ok. 40 min.
- Kwidzyn – ok. 45 min.
- Grudziądz - ok. 50 min.
- Chojnice – ok. 65 min.
- Trójmiasto – ok. 60 min.

Najważniejszym szlakiem komunikacyjnym jest droga wojewódzka nr 214. Trasa ta łączy docelowo Łebę z Warlubiem. Na terenie gminy droga łączy miejscowości Bietowo-Lubichowo-Zelgoszcz, pełniąc funkcję połączenia o znaczeniu regionalnym oraz głównej, lokalnej osi komunikacyjnej o przebiegu południowy wschód - północny zachód.

Układ drogowy uzupełniają cztery drogi powiatowe, które tworzą podstawowy układ komunikacyjny gminy:

- droga powiatowa nr 2711G relacji Starogard Gdański-Lubichowo;
- droga powiatowa nr 2733G relacji Lubichowo-Młynki-Ocypel;
- droga powiatowa nr 2732G relacji Leśnictwo Drewniaczki-Wda-Ocypel-Leśniczówka Baby;
- droga powiatowa nr 2709G relacji Bobowo-Wysoka-Zielona Góra.

Pozostałe drogi mają nawierzchnie gruntowe, a ich udział w obsłudze komunikacyjnej gminy jest znikomy. Są to drogi: droga powiatowa nr 2721G relacji Lubichowo-Radziejewo i droga powiatowa nr 2407G relacji Frank-Czarne-Baby.

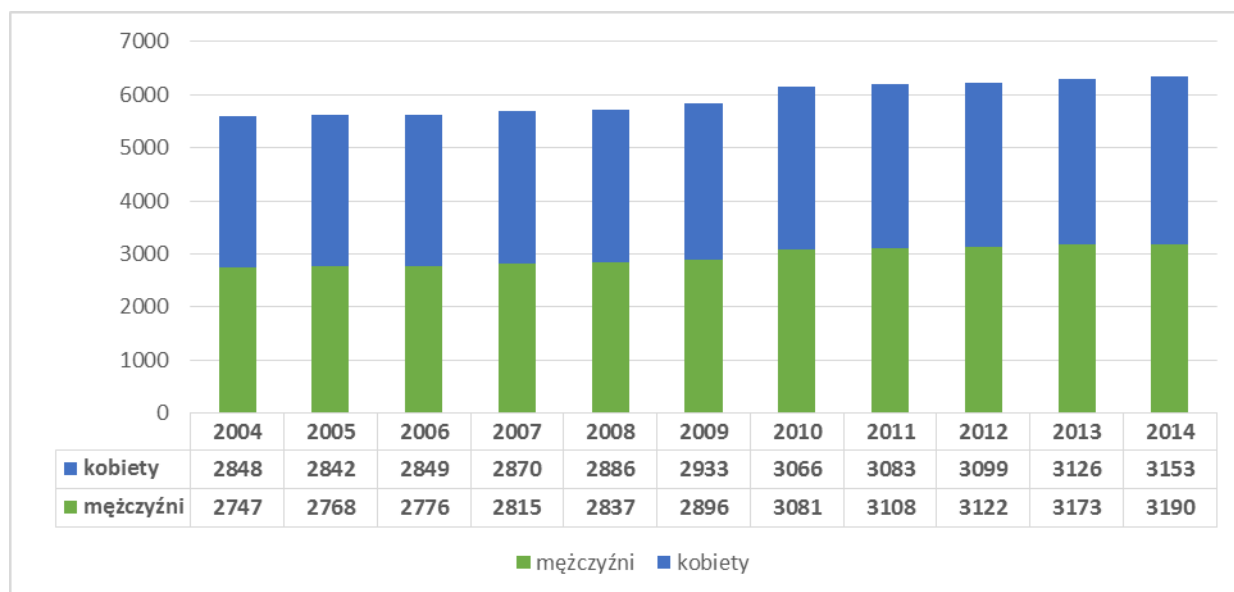
Przez teren gminy przebiega linia kolejowa nr 218 (Szlachta - Myślice). Ruch kolejowy na linii, pasażerski i towarowy, został zawieszony.

Obsługę ruchu pasażerskiego na terenie gminy prowadzi PKS Starogard S.A. Ponadto na terenie gminy funkcjonują prywatni przewoźnicy: Busey „OWSIAK” oraz Taxi Lubichowo Witt i Taxi Plus Lubichowo - Gołeckie.

1.2 Demografia

Gminę Lubichowo na koniec 2014 roku zamieszkiwały 6 343 osoby, w tym 3 190 mężczyzn i 3 153 kobiet. Gęstość zaludnienia wynosi 39 os./km², jest to niski wskaźnik wśród gmin województwa pomorskiego.

Wykres 1. Zmiana liczby mieszkańców w latach 2004-2014 (kobiety i mężczyźni)

Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS

W ostatnich 10-ciu latach obserwowany jest stały wzrost liczby ludności. Największy wzrost liczby ludności odnotowano w latach 2009-2010.

W ostatnich 10-ciu latach przyrost naturalny w gminie Lubichowo osiągał wartości dodatnie. Największą wartość wskaźnika odnotowano w 2013 r. tj. 39. W roku 2014 wskaźnik przyrostu naturalnego wyniósł 12. Wartość salda migracji wewnętrznych od 2006 roku utrzymuje się na dodatnim, wysokim poziomie: w 2014 r. wartość ta wyniosła 27. Wartość salda migracji zagranicznych od 2009 r. również utrzymuje się na dodatnim poziomie. Korzystna sytuacja demograficzna gminy Lubichowo wynika zapewne z tendencji odpływu mieszkańców z obszarów zurbanizowanych na sąsiadujące z nimi tereny. Obszar gminy stanowi alternatywę jako miejsce zamieszkania dla oddalonego o niespełna 20 minut drogi miasta Starogard Gdański, konkurując przede wszystkim atrakcyjnymi cenami gruntów. Dane demograficzne przedstawione są w tabeli.

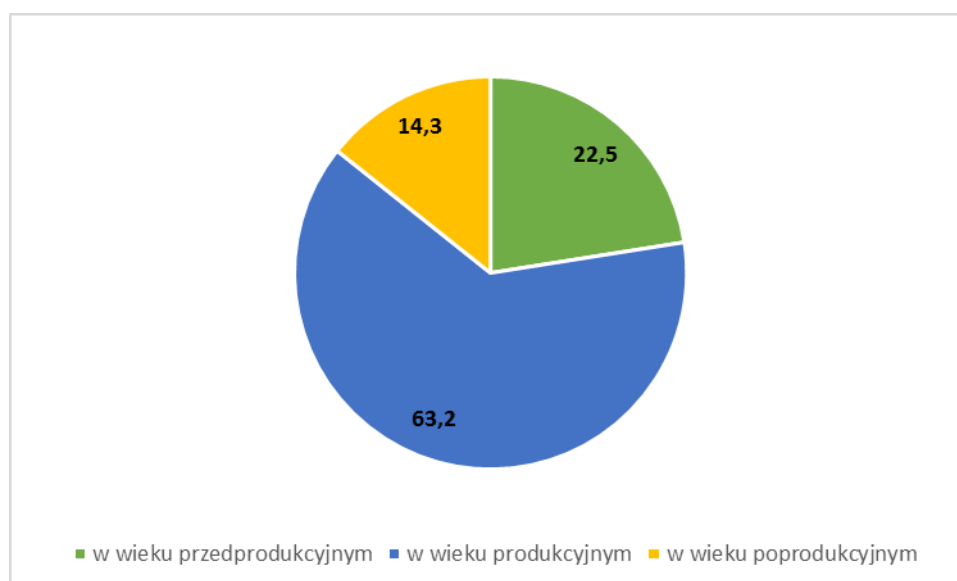
Tabela 1 Ruch naturalny i wędrownkowy w gminie Lubichowo w latach 2004-2014.

Wyszczególnienie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
przyrost naturalny	22	28	16	10	45	31	32	28	6	39	12
Przyrost naturalny na1000 osób	3,9	5,0	2,8	1,8	7,8	5,3	5,2	4,5	1,0	6,2	1,9
saldo migracji wewnętrznych	-36	-20	13	50	36	53	46	14	47	37	27
saldo migracji zagranicznych	0	0	-4	-3	-1	2	2	2	1	1	2
Saldo migracji na 1000 osób	-6,5	-3,6	1,6	8,3	6,1	9,5	7,9	2,6	7,7	6,1	4,6

Źródło: opracowanie własne na podst. danych GUS

Struktura wiekowa mieszkańców gminy Lubichowo jest korzystna. Według danych GUS, w 2014 roku największą grupę stanowią osoby w wieku produkcyjnym – stanowiły one blisko 63,2% ogółu liczby mieszkańców gminy. Kolejną według liczebności grupę stanowili mieszkańcy w wieku przedprodukcyjnym (22,5%). Ludność w wieku poprodukcyjnym była najmniej liczną grupą mieszkańców i stanowiła 14,3% ogółu społeczeństwa gminy. Tak więc liczba osób w wieku produkcyjnym jest większa od liczby osób w wieku nieprodukcyjnym. Jednak w związku tendencją spadkową liczby urodzeń i wydłużeniem czasu trwania życia, współczynnik ten będzie się zmieniał, co może niekorzystnie wpływać na poziom życia z gospodarczego punktu widzenia.

Wykres 2 Struktura mieszkańców gminy Lubichowo według ekonomicznych grup wiekowych. Stan na 30.12.2014r.

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych GUS

W kolejnych latach prognozy demograficzne nie przewidują znacznego wzrostu liczby ludności w gminie. Tempo przyrostu liczby mieszkańców będzie coraz wolniejsze. Długookresowa prognoza ludności dla Polski na lata 2008-2035, zakłada systematyczny spadek liczby ludności, zarówno w skali kraju, jak i samego województwa pomorskiego. Szczegółowe dane pokazano w tabeli.

Tabela 2 Procentowy udział miast w strukturze ludności 2010 – 2035

Prognoza ludności	Jednostka	2010	2015	2020	2025	2030	2035
Województwo pomorskie	[%]	60,76	60,23	59,87	59,56	59,24	58,94
Polska	[%]	65,90	64,83	64,09	63,51	62,96	62,45

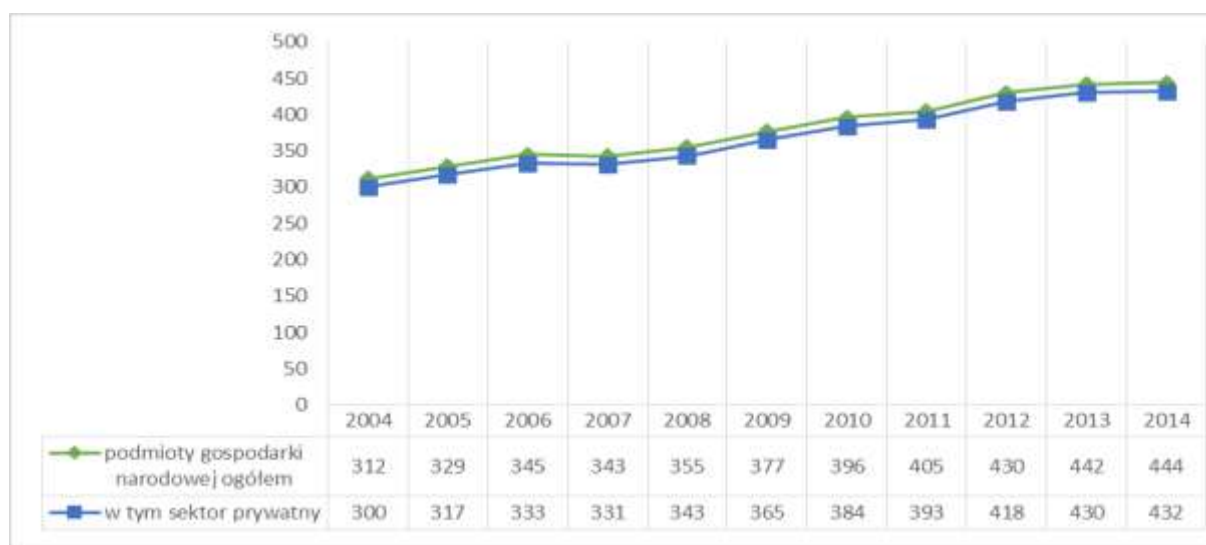
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Prognoza dla Gminy Lubichowo i województwa pomorskiego wskazuje, że po początkowym wzroście liczby mieszkańców zacznie być również odczuwalny spadek ogólnej liczby ludności. Jednocześnie zarówno w skali kraju, jak i w całym województwie pomorskim przewiduje się zmniejszenie procentowego udziału mieszkańców miast wśród ogółu mieszkańców województwa na korzyść terenów wiejskich. Odptyw ludności z terenów miejskich będzie miał wpływ na demografię Gminy Lubichowo.

1.3 Gospodarka i rynek pracy

Stopień rozwoju gospodarczego gminy mierzony jest za pomocą liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON. Według danych GUS w 2014 roku na terenie gminy Lubichowo zarejestrowane były 444 podmioty gospodarki narodowej. Liczba podmiotów gospodarczych w ciągu ostatnich 10 lat stale wzrastała.

Wykres 3 Liczba podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w gminie Lubichowo w latach 2004 – 2014, stan na 30.12.2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

Gospodarka gminy opiera się na głównie na osobach fizycznych prowadzących indywidualną działalność – stanowią one 84% wszystkich podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w gminie. (373 podmioty). Znacznie mniej jest spółek handlowych - jedynie 9, w tym 3 spółki z udziałem kapitału zagranicznego, spółdzielni (1) i fundacji (3). Natomiast w gminie dział aż 14 stowarzyszeń i organizacji społecznych. Szczegóły wraz z danymi wskaźnikowymi ujęto w tabeli.

Tabela 3 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON według sektorów własnościowych w latach 2009 - 2014

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru REGON wg sektorów własnościowych	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	377	396	405	430	442	444
Sektor publiczny ogółem, w tym:	12	12	12	12	12	12
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	7	7	7	7	7	7
Sektor prywatny ogółem, w tym:	365	384	393	418	430	432
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	318	333	341	362	375	373
spółki handlowe	5	6	6	7	7	9
spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	3	3	3	3	3	3
spółdzielnie	2	2	2	2	1	1
fundacje	2	3	2	3	3	3
stowarzyszenia i organizacje społeczne	10	11	14	14	14	14
DANE WSKAŹNIKOWE						
podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	647	644	654	691	702	700
podmioty na 1 tys. mieszkańców w wieku produkcyjnym	104,0	102,1	104,0	109,4	111,2	110,8
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 100 osób w wieku produkcyjnym	8,8	8,6	8,8	9,2	9,4	9,3
fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1 tyś. mieszkańców	2	2	3	3	3	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największą grupę (blisko 97%) przedsiębiorstw stanowią mikroprzedsiębiorstwa w liczbie 429 podmiotów z 444 zarejestrowanych. Liczba przedsiębiorstw średnich, zatrudniających od 10-49 pracowników, wynosi jedynie niecałe 3% z ogółu wszystkich zarejestrowanych podmiotów. W rejestrze widnieją dwa podmioty zatrudniające od 50 do 249 pracowników.

Tabela 4 Liczba podmiotów gospodarczych wg klas wielkości zatrudnienia w 2014 r.

Podmioty wg klas wielkości	
0-9	429
10-49	13
50-249	2
250 - 999	0
Razem	444

Klasa wielkości	Procent
0-9	97%
10-49	3%
50-249	0%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tabela 5 Liczba podmiotów gospodarczych wg grup rodzajów działalności PKD 2007

Podmioty wg grup rodzajów działalności PKD 2007	
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	25
Przemysł i budownictwo	137
Pozostała działalność	282
Ogółem	444

Grupa rodzajów działalności	Procent
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	6%
przemysł i budownictwo	31%
pozostała działalność	64%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zdecydowana większość podmiotów gospodarczych w gminie Lubichowo działa poza sektorem rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa. Do największych grup branżowych na terenie gminy ze względu na podział według sekcji PKD 2007 należą przedsiębiorstwa z kategorii „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych oraz motocykli” (26,35%), „Budownictwo” (20,05%) oraz „Pozostała działalność usługowa” i „Przetwórstwo przemysłowe” obie na podobnym poziomie (nieco pow. 10%). Liczbę i udział procentowy podmiotów w podziale na sekcje PKD 2007 przedstawia poniższa tabela.

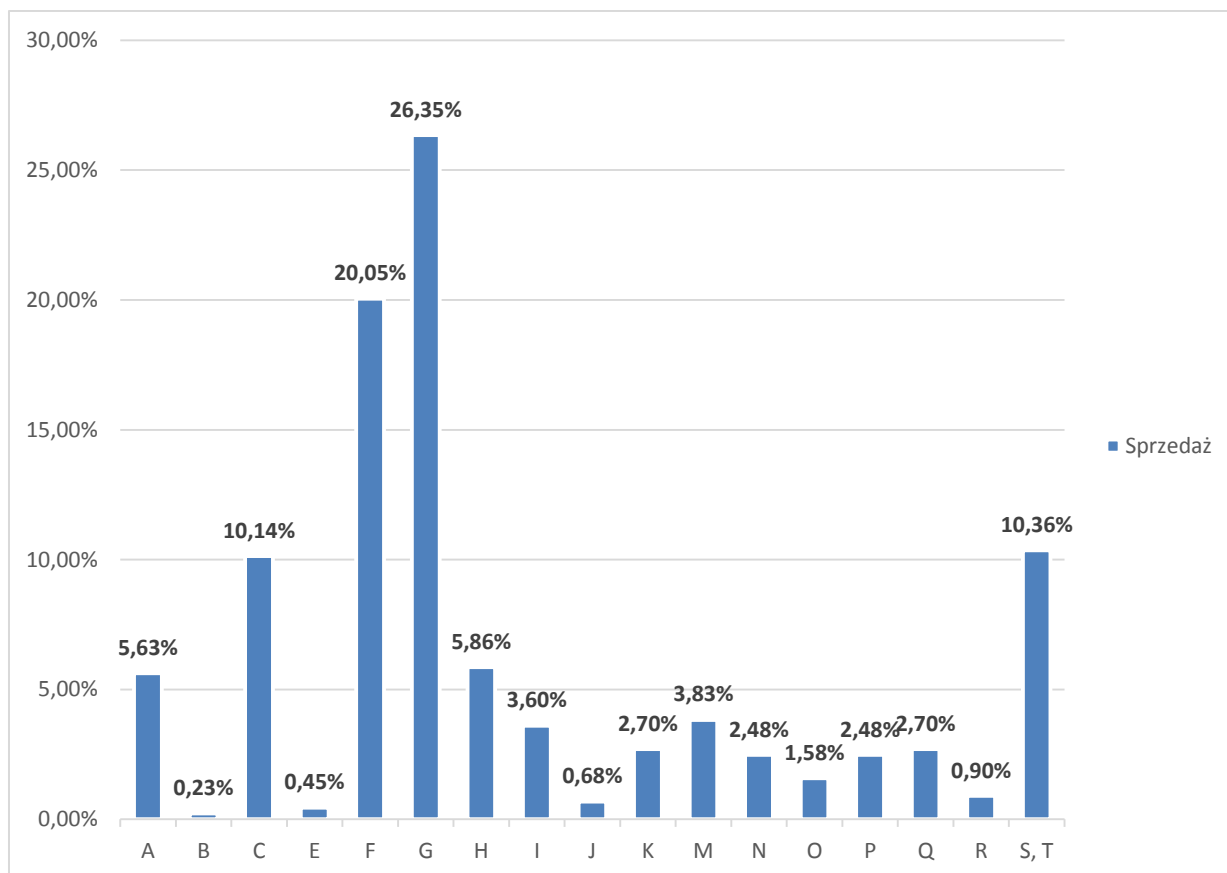
Tabela 6 Struktura działalności gospodarczej na terenie gminy Lubichowo wg sekcji PKD w 2014 r.

Sekcja PKD	Charakterystyka sekcji	Liczba podmiotów	Udział
A	Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo	25	5,63%
B	Górnictwo i wydobywanie	1	0,23%
C	Przetwórstwo przemysłowe	45	10,14%
E	Dostawa wody: gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	2	0,45%
F	Budownictwo	89	20,05%
G	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli	117	26,35%
H	Transport, gospodarka magazynowa i łączność	26	5,86%
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	16	3,60%
J	Informacja i komunikacja	3	0,68%
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	12	2,70%
M	Działalność profesjonalna naukowa i techniczna	17	3,83%
N	Działalność związana z usługą administrowania i działalność wspierająca	11	2,48%
O	Administracja publiczna i ochrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	7	1,58%
P	Edukacja	11	2,48%
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	12	2,70%
R	Działalność związana z kulturą rozrywką i rekreacją	4	0,90%
S, T	Pozostała działalność usługowa	46	10,36%
	Ogółem	444	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres stanowi prezentację graficzną danych zamieszczonych w tabeli.

Wykres 4 Liczba podmiotów wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych GUS

W latach 2008 - 2014 poziom bezrobocia na terenie gminy ulegał wahaniom, ze wskazaniem na trend zmierny ku wzrostowi. Liczba bezrobotnych w latach 2010-2011 gwałtownie wzrosła. Od roku 2011 następowały wahania liczby osób dotkniętych bezrobociem. W 2014 roku zaobserwowano znaczny spadek liczby osób bezrobotnych – do poziomu najniższego w ciągu ostatnich 6 lat. Dane na temat bezrobocia w Gminie Lubichowo w latach 2009 – 2014 ujęto poniżej w tabeli oraz przedstawiono na wykresie.

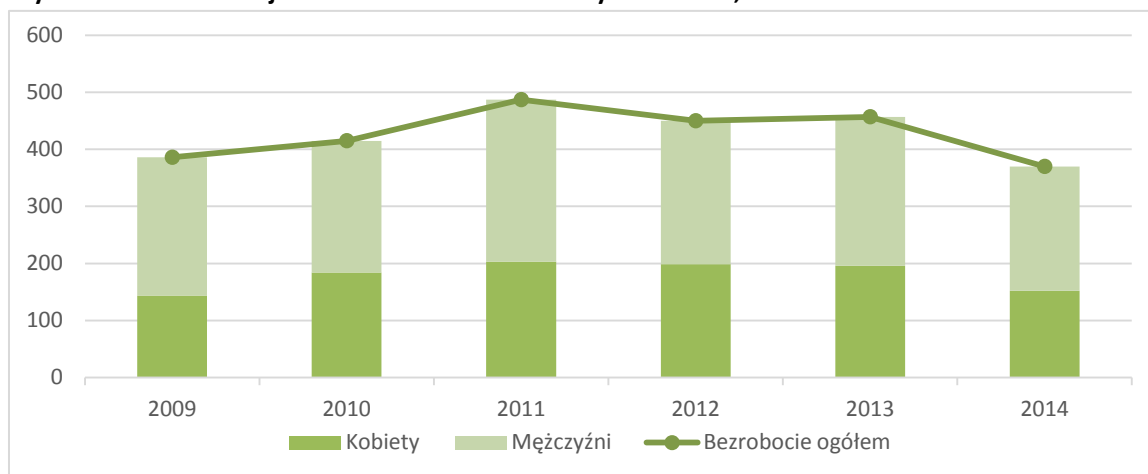
Tabela 7 Bezrobocie rejestrowane na obszarze Gminy Lubichowo, w latach 2009-2014

Bezrobocie rejestrowane	Liczba osób zarejestrowana w poszczególnych latach					
	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	386	415	487	450	457	370
Kobiety	144	184	203	199	196	152
Mężczyźni	242	231	284	251	261	218

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Spośród 370 osób bezrobotnych zarejestrowanych w 2014 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Starogardzie Gdańskim 41% stanowiły kobiety.

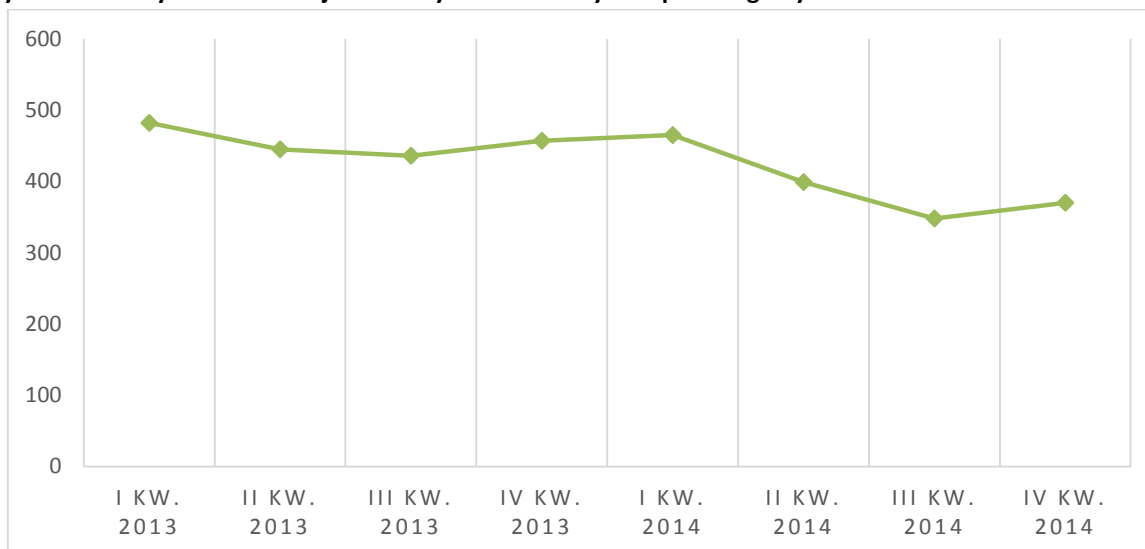
Wykres 5 Bezrobocie rejestrowane na obszarze Gminy Lubichowo, w latach 2009-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze względu na szczególną charakterystykę gminy wiejskiej, najwięcej ofert pracy pojawia się w sezonie letnim tj. od czerwca do września. Potwierdzają to dane Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim. Liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych regularnie maleje pomiędzy II a III kwartałem, a następnie rośnie w okresie zimowym. Osiąga największą wartość od stycznia do marca, zależność ta występuje co roku.

Wykres 6 Zmiany w liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w poszczególnych kwartałach 2013 i 2014 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Starogardzie Gdańskim, 2015 rok

Spośród 370 osób zarejestrowanych jako bezrobotne w ostatnim miesiącu 2014 roku, 6% (22 osoby) to osoby w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki, nieco ponad 50% to osoby bez kwalifikacji zawodowych lub bez doświadczenia zawodowego, a ponad 90% (337 osób) zarejestrowanych bezrobotnych to osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy, czyli w wieku do 30. lub powyżej 50. roku życia, bezrobotni długotrwale, korzystający ze świadczeń pomocy społecznej, posiadający co najmniej jedno dziecko do 6. roku życia lub co najmniej jedno dziecko niepełnosprawne do 18

roku życia lub też bezrobotni niepełnosprawni. W tej grupie przeważają zdecydowanie osoby długotrwale bezrobotne, które stanowią aż 60% wszystkich bezrobotnych.

1.4 Infrastruktura techniczna

Zaopatrzenie w wodę

Gmina Lubichowo jest zaopatrywana w wodę z sześciu ujęć: Lubichowo, Ocypel, Osowo Leśne, Zelgoszcz, Zielona Góra i Wda. W miejscowości Mermet dominuje system studni indywidualnych. Pod względem zwodociągowania gminy, jednostka objęta jest systemem wodociągowym w 98%. Ogólna długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 98 km. Z sieci wodociągowej korzysta 5 829 mieszkańców gminy (92%). W 2014 r. zużycie wody na potrzeby gospodarki i ludności wyniosły 268,5 dam³. Zużycie wody na 1 mieszkańca to 37,9 m³.

Dzięki uzyskanemu dofinansowaniu projektów dot. gospodarki wodno-ściekowej (PROW i RPO na lata 2007-2014) w gminie wybudowano prawie 56,7km wodociągów (Lubichowo, Mościska, Szteklin, Lipinki Królewskie, Budy, Bietowo, Wilcze Błota, Zelgoszcz). 6,8 km zostało wybudowanych w ramach środków własnych Gminy. Istniejące ujęcie wodociągowe wraz z systemem wodociągowym w Zielonej Górze również zostało poddane rozbudowie w 2011 roku. Dzięki dofinansowaniu zakończono również budowę kanalizacji sanitarnej we wsi Zelgoszcz, rozbudowano oczyszczalnię ścieków w Lubichowie oraz przygotowano dokumentację projektową kanalizacji sanitarnej dla pozostałych miejscowości.

Odprowadzanie ścieków

Gmina Lubichowo znajduje się w zasięgu aglomeracji Lubichowo wyznaczonej uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego nr 804/XXXVII/14 z dnia 13 marca 2014 roku.

Na terenie Gminy Lubichowo funkcjonuje system zbiorowego odprowadzania ścieków komunalnych poprzez system kanalizacji. W 2014 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wynosił 43,0 km, a z sieci kanalizacyjnej korzystało 2 634 mieszkańców (42,02%).

Ścieki z terenu gminy poddawane są oczyszczeniu w Oczyszczalni Ścieków w Lubichowie. Jest to oczyszczalnia mechaniczno-chemiczna z trzecim stopniem, tj. redukcją biogenów o przepustowości 627 m³/dobę przy równoważonej liczbie mieszkańców (RLM) 2 700. Ścieki oczyszczone odprowadzane są bezpośrednio do rowu melioracyjnego szczególnego, a następnie do ujścia rzeki Zelgoszczówki.

Na terenie gminy znajduje się 1 203 zbiorników bezodpływowych przeznaczonych do gromadzenia nieczystości, 27 oczyszczalni przydomowych oraz jedna stacja zlewna.

Zaopatrzenie w ciepło

Na terenie gminy Lubichowo nie istnieje zbiorowy system zaopatrzenia w ciepło. Funkcjonują jedynie lokalne kotłownie, ogrzewające głównie obiekty użyteczności publicznej: Urząd Gminy (kotłownia na miał węglowy), Gminny Ośrodek Zdrowia, Bank Spółdzielczy, Szkołę Podstawową (kotłownie węglowe) oraz Gimnazjum i Bank Spółdzielczy (kotłownie olejowe) w Lubichowie, Szkołę

Podstawową w Zelgoszczy, oddział przedszkolny w Ocyplu (kotłownie węglowe). Dwie kotłownie (węglowa

i olejowa) produkują ciepło na potrzeby ośrodka wczasowego i przedsiębiorstwa produkcyjnego. Pozostali odbiorcy korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, opalanych z reguły materiałami tradycyjnymi – ekogroszkiem, węglem kamiennym, drewnem opałowym, koksem i olejem opałowym.

Zaopatrzenie w energię elektryczną

Obszar gminy Lubichowo zasilany jest z trzech Głównych Punktów Zasilania GPZ110/15 kV: Czarna Woda (zasilanie zachodniej części gminy), Skórcz (zasilanie wschodniej części gminy) oraz Starogard (pozostała część gminy). Przez teren gminy biegną w związku z tym trzy linie średniego napięcia 15 kV.

Łączna długość linii SN 15 kV znajdujących się w gminie Lubichowo wynosi ponad 104 km, w tym 91,27 km linii napowietrznej oraz 13,6 km linii kablowej. Dodatkowo przez obszar gminy przebiega linia napięcia 0,4 kV. Linia napowietrzna ma długość 144,72 km, linia kablowa 66,28 km co daje łączną długość ponad 211 km. System oświetlenia publicznego tworzy 471 szt. lamp ulicznych.

Gospodarka odpadami

Na terenie gminy nie istnieje czynne wysypisko odpadów. Składowisko odpadów położone w Bietowie (ok. 0,9 km od trasy Kościerzyna – Lubichowo) zostało zamknięte i zrehabilitowane w I połowie 2014 roku. Obecnie odpady z terenu gminy przekazywane są do Zakładu Utylizacji Odpadów Komunalnych „Stary Las” (gmina wiejska Starogard Gdański) prowadzonego przez Związek Gmin Wierzyca, którego Gmina Lubichowo jest uczestnikiem. Odbiór odpadów komunalnych z terenu gminy świadczony jest przez SITA Północ Sp. z o. o. oraz podwykonawcę Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych STARKOM Sp. z o. o.

1.5 Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe Gminy Lubichowo stanowią przede wszystkim domy jednorodzinne. W ostatnich latach nastąpiło zwiększenie zasobów mieszkaniowych w gminie – liczba mieszkań w 2014 roku wzrosła o 110 w porównaniu z rokiem 2010.

Tabela 8 Zasoby mieszkaniowe w gminie Lubichowo w latach 2010 -2 014

Zasoby mieszkaniowe	2010	2011	2012	2013	2014
Mieszkania	1 843	1 868	1 898	1 930	1 953
Izby	8 100	8 226	8 373	8 540	8 652
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	163 618	166 896	170 853	174 957	177 571
Budynki mieszkalne w gminie	1 567	1 691	1 717	1 749	1 773
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania [m²]	88,8	89,3	90,0	90,7	90,9

Źródło: Opracowanie własne na podst. danych GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w 2014 roku wyniosła 90,9 m². Jest to wynik świadczący o dobrej sytuacji mieszkaniowej w gminie – ten sam wskaźnik w skali całego powiatu starogardzkiego jest znacznie niższy i wynosi 79,5 m² na osobę.

Średnia powierzchnia mieszkalna przypadająca na 1 mieszkańca Gminy według danych za 2014 rok (28,0 m²) również jest większa niż wskaźnik wyliczony dla powiatu starogardzkiego (24,2 m²).

Największe zapotrzebowanie na tereny mieszkaniowe występuje w miejscowości Lubichowo, jako ośrodka największego wzrostu ludnościowego strefy rolniczej i głównego ośrodka usługowego w gminie. Duże zapotrzebowanie na tereny rekreacyjno - mieszkaniowe występuje w miejscowości Ocypel, która stanowi główny ośrodek turystyczny w gminie oraz w miejscowości Szteklina.

1.6 Środowisko przyrodnicze

Teren gminy Lubichowo obejmuje obszar o szczególnie cennych walorach przyrodniczych. Zgodnie z Ustawą z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tj. Dz. U. z 2013 r., poz. 627 z późn. zm.) na terenie gminy Lubichowo znajdują się następujące obszary podlegające ochronie:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich;
- Obszary Natura 2000:
 - specjalny obszar ochrony (OSO) „Bory Tucholskie” PLB220009;
 - obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „Sandr Wdy” PLH040017;
- użytki ekologiczne: „Lisie Jamy”, „Jeleni Moczary”, „Zgniłki” i „Dwie Łąki”;
- 14 pomników przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu Borów Tucholskich zajmuje centralną i zachodnią część gminy (ok. 72% jej powierzchni). Ustanowiony został w 1994 r.¹ OChK Borów Tucholskich jest płaską równiną sandrową urozmaiconą przez dolinę rzeki Wdy oraz liczne zagłębienia wytopiskowe, "oczka" wodne oraz nieliczne jeziora rynnowe. Obszar ten porastają bory sosnowe z zachowanymi fragmentami starodrzewia. Teren Borów Tucholskich objęto ochroną głównie ze względu na bardzo rozległy i zwarty kompleks borów sosnowych, rosnących na właściwych im siedliskach. Stanowią one miejsce występowania licznych reliktów roślinności z okresu borealnego. Zasady gospodarowania określa Uchwała Nr 1161/XLVII/10 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 28 kwietnia 2010 r. w sprawie obszarów chronionego krajobrazu w województwie pomorskim.

Obszary Natura 2000

Specjalny obszar ochrony (OSO) „**Bory Tucholskie**” PLB220009 zajmuje większą część gminy, położony jest na wschód od drogi wojewódzkiej nr 214. Jest to równina sandrowa, rozcięta dolinami Brdy i Wdy oraz urozmaiconą licznymi jeziorami, oczkami wodnymi i wzniesieniami o charakterze moreny dennej. Dominują tu siedliska leśne, przede wszystkim bory sosnowe. Jest to typowy obszar młodogłacjalny, obejmujący w większości jałowe piaski. Rzeźba terenu ostoi jest urozmaiconą, występują tu wysoczyzny i rozległe wzgórza, liczne pagórki oraz doliny i rynny. Sieć wodna jest silnie rozwinięta (wody zajmują ok. 14% powierzchni). Wiele rzek charakteryzuje duży spadek i silny prąd. Lasy to głównie bory świeże, ale także bagienne i suche; występują też grądy, lasy bukowo-dębowe, łęgi i olsy. Występują liczne torfowiska. W ostoi występuje co najmniej 28 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej, 6 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Gniazduje tu

¹ Na mocy Rozporządzenia Nr 5/94 z dnia 8 listopada 1994 r. w sprawie wyznaczenia obszarów chronionego krajobrazu, określenia granic parków krajobrazowych i wyznaczenia wokół nich otulin oraz wprowadzenia obowiązujących w nich zakazów i ograniczeń (Dz. Urz. z 1994 r. Nr 27, poz. 139).

107 gatunków ptaków. W okresie lęgowym obszar zasiedla co najmniej 1% populacji krajowej następujących gatunków ptaków: bielik (PCK), kania czarna (PCK), kania ruda (PCK), podgorzałka (PCK), puchacz (PCK), rybitwa czarna, rybitwa rzeczna, zimorodek, żuraw, gągoł, nurogęś, trzc długodzioby (PCK); w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje błotniak stawowy. W okresie wędrowek występuje co najmniej 1% populacji szlaku wędrowskiego łabędzia krzykliwego (do 400 osobników)

i żurawia (do 1800 osobników na noclegowisku).

Obszar mający znaczenie dla Wspólnoty „**Sandr Wdy**” PLH040017 zajmuje południowy, leśny skraj gminy. Obszar położony jest na równinie sandrowej, w którą głęboko wcina się rzeka Wda i jej dopływy. W rynnach polodowcowych i zagłębieniach wytopiskowych położone są rozmaite cenne ekosystemy wodne, bagienne, leśne i nieleśne. Krajobraz w wielu miejscach silnie przekształcony w wyniku gospodarczej działalności człowieka zachował liczne walory przyrodnicze. Ukształtowany został w okresie ostatniego zlodowacenia bałtyckiego, zwłaszcza stadiału pomorskiego w wyniku bezpośredniej działalności akumulacyjnej lądolodu i erozyjnych procesów roztopowych.

W gminie znajdują się cztery **użytki ekologiczne**. Ich charakterystyka przedstawiona została poniżej.

Tabela 9 Charakterystyka użytków ekologicznych występujących na terenie gminy Lubichowo

Lp.	Nazwa	Lokalizacja		Pow. [ha]	Przedmiot ochrony	Rozporządzenie
		leśnictwo	oddział działka			
1.	Lisie Jamy	Sowi Dół	163 f	9,69	torfowisko przejściowe	Rozp. Nr 2/09 Woj. Pom. z dnia 9.01.2003
		Baby	177 b			
		Baby	176 d			
2.	Jeleni Moczar	Baby	171 b i 172 a	3,59	torfowisko przejściowe	Rozp. Nr 2/09 Woj. Pom. z dnia 9.01.2003
3.	Zgniłki	Baby	216 d i 217 d	2,01	torfowisko przejściowe	Rozp. Nr 2/09 Woj. Pom. z dnia 9.01.2003
4.	Dwie Łąki	614/1 i 399/20 we wsi Lubichowo		3,21	płaty nieużytkowanej roślinności oraz kępy drzew i krzewów na skraju Krajobrazu Chronionego Borów Tucholskich	Uchwała Rady Gminy Lubichowo Nr VI/59/2003 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Nadleśnictwa Kaliska i RDOS w Gdańsku

Wśród 14 pomników przyrody występujących na terenie gminy, przeważają drzewa i zespoły drzew. Charakterystyka pomników przyrody została przedstawiona w tabeli poniżej.

Tabela 10 Pomniki przyrody w gminie Lubichowo

Lp.	Nazwa pomnika	Obwód [cm]	Wysokość [m]	Wiek ok. [lata]	Akt prawny
1.	dąb szypułkowy	330	26,5	200	Rozporządzenie Woj. Pom. Nr 195/2000 (Dz. Urz. Woj. Pom. Nr 115, poz.739 z 2000 r.)
2.	lipa szerokolistna	355	20	180	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989r. Nr 13)

3.	brzoza brodawkowata	224	28	100	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989r. Nr 13)
4.	dąb szypułkowy	400	25	250	Rozporządzenie Woj. Gd. Nr 3/91
5.	aleja lip drobnolistnych (10 sztuk)	3,45;2,40;3,10;2,4 0;2,41;2,43;2,38;2 ,21;3,80;3,60			Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989r. Nr 13)
6.	lipa szerokolistna	315	18	150	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989 Nr 13)
7.	lipa szerokolistna	314	19	150	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989 Nr 13)
8.	kasztan biały	290	28	150	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989 Nr 13)
9.	klon pospolity	310	28	160	Zarządzenie Wojewody Gdańskiego Nr 11/89 (Dz. Urz. Woj. Gd. z 1989 Nr 13)
10.	dwa dęby	345 i 380	25	160	Uchwała Rady Gminy X/94/2003 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2004r. Nr 17 poz. 363)
11.	głaz	600	1,5		Uchwała Rady Gminy X/94/2003 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2004r. Nr 17 poz. 363)
12.	dąb	377	26	150	Uchwała Rady Gminy X/94/2003 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2004r. Nr 17 poz. 363)
13.	dąb	440	17	310	Uchwała Rady Gminy X/94/2003 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 2004r. Nr 17 poz. 363)
14.	dąb, dąb, 1 szt. lipa, 2 szt. sosna, olsza	628, 314, 204, 195, 135	20, 18, 19, 20, 18	400, 150, 150, 150, 95	Uchwała Rady Gminy X/94/2003 (D z. Urz. Woj. Pom. z 2004r. Nr 17 poz. 363)

Źródło: Opracowanie własne na podst. Centralny Rejestr From Ochrony Przyrody; RDOŚ Gdańsk (<http://crfop.gdos.gov.pl>, dostęp 10.06.2015) i danych Urzędu Gminy

1.7 Turystyka i baza turystyczna

Potencjał turystyczny gminy Lubichowo oparty jest o wzajemnie uzupełniające się walory przyrodnicze i kulturowe. Najważniejszym potencjałem obszaru dla rozwoju turystyki są przede wszystkim posiadane wybitne walory środowiska przyrodniczego, charakterystyczne dla Pojezierza Starogardzkiego. Cechą typową dla tego obszaru jest stosunkowo nieduża jak na pojezierze jeziorność, łącznie na Kociewiu jest około 200 jezior o powierzchni w sumie ok. 50 km². Ważnym potencjałem geograficznym obszaru są tu liczne ciek wodne z rzeką Wda na czele, posiadającą duży potencjał do rozwoju funkcji turystycznej, który już obecnie jest wykorzystywany na potrzeby np. turystyki kajakowej czy wędkarstwa.

Głównym elementem kociewskiego krajobrazu są również lasy z drugim co do wielkości obszarem leśnym w Polsce, Borami Tucholskimi, zajmującymi około 1170 km² powierzchni, z czego 30% mieści się w granicach Kociewia. Na wskazanym terenie lasy i grunty leśne stanowią około 60% powierzchni, co przekracza średnią dla woj. pomorskiego (36 %) i plasuje obszar wśród gmin o największej

lesistości. Na terenie Gminy Lubichowo znajdują się liczne pomniki przyrody m.in. stare dęby we Wdeckim Młynie i wiekowe Lipy w Lubichowie.

Zgodnie z wykazem Rejestru Zabytków Nieruchomych Województwa Pomorskiego na terenie gminy Lubichowo znajdują się 2 obiekty / zespoły zabytkowe (tabela 11).

Tabela 11 Wykaz zabytków w gminie Lubichowo

Lp.	Nr rejestru zabytków woj. pomorskiego	Data wpisu do rejestru zabytków	Obiekt	Lokalizacja	Opis
1.	840	1975-11-07	Zespół dworski z folwarkiem (dwór, spichlerz, obora)	Szteklin	Zabytek pochodzący z 1827r. Jest to jedyna w okolicach Starogardu tak dobrze zachowana rezydencja szlachecka. Parterowa, na podmurowaniu kamiennym, szczytach bocznych regłowych, oknach i drzwiach z obudową drewnianą, klasycystyczną. Wokół dworka znajduje się park ze starodrzewem. W bibliotecznice „dworskowej” można wybrać czasopisma i książki polskie z przełomu XIX i XX wieku. W pamiątkach dworskich znajduje się srebrny medal wybitny w 1910r., z okazji 500-ej rocznicy zwycięstwa pod Grunwaldem. Dziś dworek jest własnością prywatną.
2.	1690	1999-05-18	Zespół kościoła parafialnego p.w. Św. Jakuba Apostoła Starszego wraz z plebanią i ogrodzeniem	Lubichowo	W XIII wieku Lubichowo należało do parafii w Zblewie. Około 1668r. Lubichowo otrzymało kaplicę, którą zawdzięcza się misji jezuickiej z główną placówką w Starogardzie. Jednak obiekt ten nie istniał długo, skoro to w 1740r. powstał nowy, drewniany kościół. Do jego pobudowania przyczynił się głównie asesor człuchowski i starosta, Kazimierz Zawadzki. Kościół istniał do 1926r. W 1781r. nastąpił remont kościoła. Miał on wystrój rokokowy, polichromię ścian i sufitu. W tym czasie proboszczem był ks. Adolf Byczkowski. Dnia 18 sierpnia 1853r. parafia ostatecznie wyodrębniła się od zblewskiej. W 1927r. zostaje rozebrany kościół drewniany. Na jego miejscu wybudowano kościół murowany, w latach 1930 – 1932, jeden z największych w powiecie.

Źródło: Rejestr Zabytków Nieruchomych Województwa Pomorskiego – stan na 16.11.2015 (www.ochronazabytkow.gda.pl) oraz www.lubichowo.pl

Wśród pozostałych walorów kulturowych należy wymienić:

1. Publiczną Szkołę Podstawową w Lubichowie, której historia sięga 1686 roku. Intensywny rozwój szkoły nastąpił w II połowie XIX wieku. W 1873 r., dla celów szkolnych, oddano murowany

budynek przy ulicy Zblewskiej (w tym budynku zajęcia odbywają się do dnia dzisiejszego). Wówczas

w Lubichowie jednocześnie istniały dwie szkoły: katolicka i ewangelicka. Wkrótce obie szkoły uległy połączeniu, gdyż w 1882r. istnieje już tylko jedna szkoła. Wzrost liczby mieszkańców zmusił władze szkolne do rozbudowy bazy lokalowej szkoły. W I połowie XX wieku wybudowano czterokondygnacyjny budynek przy dzisiejszej ulicy Dworcowej. Obiekt ten służy do dnia dzisiejszego.

2. Groby Poległych Żołnierzy w Lubichowie - cmentarz zbiorowy 712 żołnierzy radzieckich, poległych w walkach wyzwoleniczych na terenie gminy w 1945r. Powstał on po ekshumacji w Lubichowie, Bietowie, Osowie, Ocyplu, Wdzie i Smolnikach – w październiku 1948r.
3. Grób Żydówek w Lubichowie - grób masowy z prochami 19 więźniów obozu koncentracyjnego w Stutthofie, w tym 17 kobiet żydowskich, zamordowanych przez konwojujących esesmanów na szosie Zelgoszcz - Lubichowo – Borzechowo, 28 stycznia 1945r.
4. Drewniane chaty wiejskie – poniatówki w Bietowie Kaliskach - zgrabne domki, z stodółką i chlewkiem. Powstawały one na terenie powiatu starogardzkiego i tczewskiego dla powodzian z południa i dla pracowników rozparcelowanych majątków. Właściciele poniatówek spłacali raty w podatku rolnym. Dziś wiele poniatówek ma c.o., posiada elewację, tynki wewnętrzne oraz łazienki.
5. Szkoła ewangelicka z 1873r.w Osowie Leśnym - pierwsze wzmianki o szkole pojawiają się na podstawie danych o ukończeniu jej przez 22 Polaków. 10 lat później uczęszczało do niej 52 katolików (Polaków). W 1906r. wybuchł w szkole strajk. W 1914r. wybudowano dla ewangelików nową, piętrową szkołę (dziś przy szosie).W starej szkółce uczyła się młodzież katolicka.
6. Menhir z II wieku w Osowie Leśnym -pozostałość z okresu wpływów rzymskich (rozpoznaje się po kręgu pionowo ustawionych kamieni przeznaczonych do celów kultowych lub tym podobnych).
7. Wieża wodna w Ocyplu – w latach 1906 – 1908 wybudowano linię kolejową ze Smętowa do Szlachty, wraz z urządzeniami stacyjnymi, takimi jak wieża wodna. Zaopatrywała ona parowozy w wodę. Kiedy to przestano używać parowozów w latach siedemdziesiątych XX wieku, stała się ona bezużyteczna i przestano z niej korzystać. Dziś jest to jedynie zabytek.

Zabytki wyszczególnione są w Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Starogardzkiego na lata 2014 – 2017, który stanowi podstawowy dokument służący inicjowaniu, wpieraniu oraz koordynowaniu prac z dziedziny ochrony zabytków i krajobrazu kulturowego oraz upowszechnianiu i promowaniu dziedzictwa kulturowego przez samorząd terytorialny.

Na terenie Gminy Lubichowo znajdują się szlaki wędrowki pieszej oraz rowerowej. Jest to m.in. :

- Szlak pieszy Jezior Kociewskich – odcinek południowy, od Ocypla do Osiek- długość 31,9 km (czerwony).
- Szlak pieszy im. Izydora Gulgowskiego – odcinek kaliska, od Kaliska do Ocypla – długość 22,4 km (niebieski).
- Szlak rowerowy Droga Połomska – odcinek Lubichowo – Ślvice – długość 22,05km (niebieski).
- Szlak rowerowy Jeziorny – odcinek Skarszewy – Osiek – długość 66 km (zielony)

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

Rysunek 3 Szlaki regionu gdańskiego

Źródło: <http://pomorskieszlakiptk.pl/>

Baza turystyczna oparta jest o ośrodki wypoczynkowe, agroturystyki oraz domki letniskowe. W gminie funkcjonuje 14 obiektów noclegowych, w tym 7 obiektów otwartych przez cały rok. Obiekty dysponują około 650 miejscami dla gości. W 2014 roku według danych Głównego Urzędu Statystycznego udzielono 10 495 noclegów. Prawie wszyscy odwiedzający to turyści z Polski – turystom zagranicznym (z Niemiec) w 2014 roku udzielono zaledwie 21 noclegów.

1.8 Edukacja

W gminie Lubichowo funkcjonują następujące placówki oświatowe:

1. Publiczne Przedszkole w Lubichowie, ul. Zblewska 30, Lubichowo
2. Publiczna Szkoła Podstawowa im. Andrzeja Grubby w Zelgoszczy, ul. Główna 29, Zelgoszcz
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Lubichowie, ul. Dworcowa 15, Lubichowo
4. Publiczne Gimnazjum w Lubichowie, ul. Ks. Lorenza 8, Lubichowo

5. Zaoczne Liceum w Lubichowie, ul. Ks. Lorenza 8, Lubichowo.

Wyżej wymienione szkoły podporządkowane są samorządowi gminnemu.

Tabela 12 Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie gminy Lubichowo w latach 2010-2013

Placówki oświatowe	2010	2011	2012	2013	2014
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	118	153	163	169	173
Uczniowie szkół podstawowych	447	438	451	439	478
Uczniowie szkół gimnazjalnych	250	252	236	228	225
Uczniowie w liceach ogólnokształcących dla dorosłych	48	66	114	89	126

Źródło: Opracowanie własne na podstawie www.gdansk.stat.gov.pl

W 2014 roku współczynnik skolaryzacji netto dla szkół podstawowych wyniósł 71,40%, a dla gimnazjów–72,15%.

Na rzecz oświaty i wychowania w latach 2010-2014 wydatkowano **1.650.198** zł tj. 13,1% wszystkich środków inwestycyjnych. Główną inwestycją była budowa przedszkola w Lubichowie. Wykonano także remonty szkoły podstawowej w Lubichowie, doposażenie i remont rynien w Gimnazjum Publicznym w Lubichowie oraz wykonano nowe ogrodzenie szkoły w Zelgoszczy od strony drogi wojewódzkiej. Ze środków MEN zakupiono wyposażenie i pomoce dydaktyczne do świetlic szkolnych na łączną kwotę 20.300 zł oraz wyposażenie w sprzęt szkolny i pomoce dydaktyczne pomieszczeń do nauki dzieci 6-letnich na łączną kwotę 25.580 zł w Szkole Podstawowej w Lubichowie i Szkole Podstawowej w Zelgoszczy. W minionych latach wykonano remont z rozbudową świetlicy w Bietowie oraz remont świetlicy w Szteklinie, doposażono pozostałe świetlice wiejskie w pozostałych sołectwach.

W 2010-2014 roku udzielono 1 084 stypendiów i zasiłków szkolnych dla uczniów o charakterze socjalnym na kwotę 902 794 zł, z tego środki własne gminy wynosiły 180 559 zł. Ponadto corocznie z budżetu gminy przeznaczono 10 tys. złotych na stypendia motywacyjne za wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe dla uczniów klas IV-VI szkół podstawowych i gimnazjum. Wyprawkę szkolną otrzymało 428 uczniów na łączną kwotę 96 791 zł. W roku szkolnym 2014/2015 wszyscy uczniowie klas I szkół podstawowych otrzymali darmowe podręczniki i materiały ćwiczeniowe.

Realizowane ponadto były programy: Szklanka mleka i Owoce w szkole, Mały Mistrz, „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, Program nauczania przedszkolnego IBM KidSmart – w ramach którego przedszkole otrzymało 2 zestawy komputerów wraz z oprogramowaniem i drukarką na kwotę 8 636 zł. Ponadto w placówkach oświatowych realizowane były programy: „Nasze jezioro Ocypel Wielki – Nasza Sprawa”, „Działaj lokalnie”, „Ślady przeszłości - uczniowie adoptują zabytki”, „Bezpieczna szkoła – bezpieczny uczeń”, „Drugie życie elektrośmieci”.

1.9 Kultura i sport

Głównymi organizatorami życia kulturalnego gminy są Gminny Ośrodek Kultury w Lubichowie oraz Biblioteka Publiczna Gminy Lubichowo.

Gminny Ośrodek Kultury realizuje zadania w zakresie wychowania, edukacji i upowszechniania kultury, sportu oraz turystyki w Gminie Lubichowo. Ośrodek jest wykorzystywany do różnych spotkań kulturalnych m.in. Koła Gospodyń Wiejskich, kursów itp. Gminny Ośrodek Kultury współpracuje z O.S.P. w Szteklinie, Ocyplu oraz Osowie Leśnym, placówkami szkolnymi oraz organizacjami i stowarzyszeniami społecznymi. Organizuje imprezy środowiskowe, plenerowe, oraz festyny letnie, koncerty, spektakle, wystawy. Pod patronatem GOK- u działają różne sekcje zainteresowań: „Lubichowskie Kociewiaki”, Zespół Tańca Nowoczesnego tzw. Cheerleaderki (w ramach współpracy z Publicznym Gimnazjum w Lubichowie), odbywają się spotkania Klubu Seniora.

Biblioteka Publiczna w Lubichowie oraz jej filia w Zelgoszczy prowadzi i udostępnia księgozbiór z literatury pięknej, popularnonaukowej oraz literatury dla dzieci i młodzieży. Biblioteka Publiczna w Lubichowie prowadzi Punkt Informacji Turystycznej. Celem Punktu jest zapoznanie turystów z Kociewskim regionem i jego promocja. Punkt informacji posiada liczne mapki, broszury, przewodniki i foldery promujące Gminę. Biblioteka zapewnia również bezpłatny dostęp do Internetu dzięki ogólnodostępnym stanowiskom komputerowym.

W gminie działalność prowadzi również zespół regionalny „Lubichowskie Kociewiaki”. Jest to zespół taneczno - wokalny skupiający dzieci i młodzież i zajmujący się kultywowaniem i propagowaniem tradycji Kociewskiej.

1.10 Sfera społeczna i ochrona zdrowia

Na terenie gminy Lubichowo funkcjonuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubichowie. Zajmuje się on głównie rozdziałem świadczeń rodzinnych, funduszy alimentacyjnych oraz zasiłków stałych i okresowych. Instytucja zajmuje się ponad to poradnictwem w sprawach z zakresu pomocy społecznej, poradnictwem rodzinnym oraz realizuje program przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Tabela 13 Świadczenia środowiskowej pomocy społecznej i świadczenia rodzinne w gminie Lubichowo w latach 2010-2014

Świadczenia rodzinne	jednostka	2010	2011	2012	2013	2014
Gospodarstwa domowe korzystające z pomocy społecznej wg. kryt. dochodu	gosp.	332	341	363	364	374
Rodziny otrzymujące zasiłki rodzinne na dzieci	-	430	403	384	381	363
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny - ogółem	osoby	930	878	842	811	762
Kwota świadczeń rodzinnych	tys. zł	2290	2480	2619	2478	2112
Kwota zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami)	tys. zł	1654	1558	1505	1525	1392
Kwota zasiłków pielęgnacyjnych	tys. zł	277	278	288	332	335

Źródło: opracowanie własne na podstawie www.stat.gov.pl

Gmina Lubichowo uchwaliła szereg programów nastawionych na pomoc tym, którzy pomocy potrzebują, w tym:

- Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Lubichowo na 2015 rok, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lubichowo nr III/7/2014 z dnia 30 grudnia 2014 roku,
- Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Lubichowo na 2015 rok, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lubichowo nr III/8/2014 z dnia 30 grudnia 2014 roku i zmieniony uchwałą nr VIII/39/2015 z dnia 29 kwietnia 2015 roku,
- Gminny Program Wspierania Rodziny oraz Opieki nad Dzieckiem i Rodziną w gminie Lubichowo na lata 2015 – 2018, przyjęty uchwałą Rady Gminy Lubichowo nr X/51/2015 z dnia 30 czerwca 2015 roku.

Na terenie gminy Lubichowo funkcjonuje Gminny Ośrodek Zdrowia, który mieści się w miejscowości Lubichowo. Placówka zatrudniła lekarzy specjalistów m.in. z dziedzin: rehabilitacji medycznej, medycyny rodzinnej, położnictwa i ginekologii. W 2014 roku udzielono 16 895 porad lekarskich. W gminie działają również 2 apteki.

1.11 Finanse i polityka inwestycyjna

Gmina Lubichowo jako jednostka samorządu terytorialnego odpowiada za zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy i inicjowanie działań rozwojowych mających na celu podniesienie atrakcyjności i innowacyjności gminy. Kształtowanie rozwoju gminy Lubichowo uwarunkowane jest przede wszystkim gospodarnym wydatkowaniem środków własnych gminy.

W 2014 roku dochody budżetowe wyniosły 24 034 207,82 zł w tym dochody własne wyniosły 9 308 063,25 zł. Udział dochodów własnych kształtował się na poziomie ok. 39%. Analiza budżetu w poszczególnych latach pokazuje coroczny wzrost zarówno dochodów ogółem, jak i dochodów własnych. Szczegółowe dane przedstawiono w tabeli i na wykresie.

Tabela 14 Dochody i dochody własne budżetu Gminy Lubichowo w latach 2011 - 2014

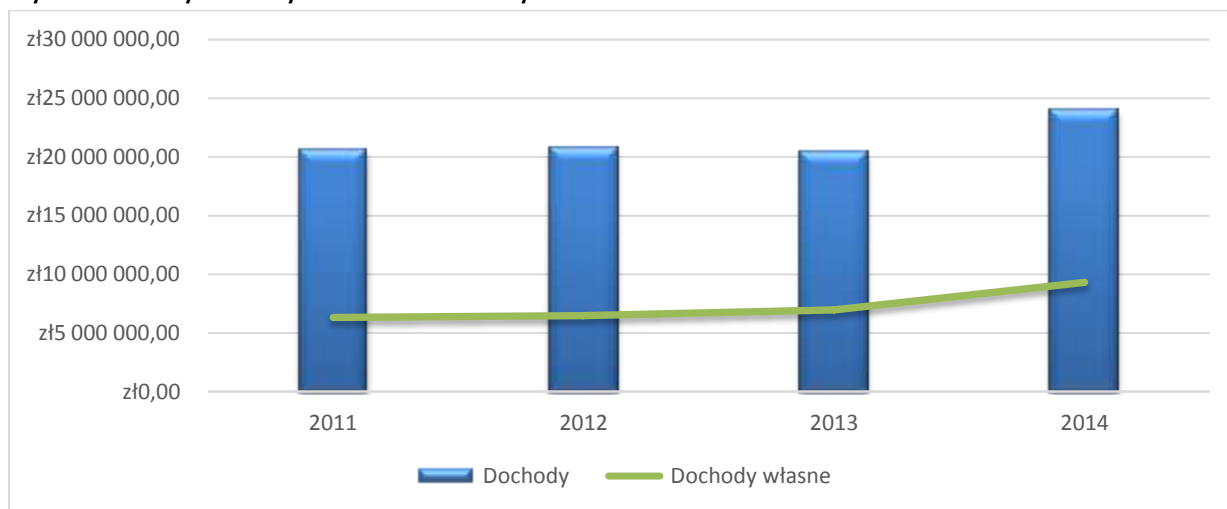
	2011	2012	2013	2014
Dochody	20 558 032,65 zł	20 714 341,67 zł	20 326 542,67 zł	24 034 207,82 zł
Dochody własne	6 322 536,00 zł	6 487 148,67 zł	6 962 610,50 zł	9 308 063,25 zł
% udział dochodów własnych	31%	31%	34%	39%

Źródło: Materiały Gminy Lubichowo

Głównym źródłem dochodów majątkowych jest rolnictwo i łowiectwo, w tym środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, środki pochodzące z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA i inne środki niepodlegające zwrotowi ze źródeł zagranicznych.

W dochodach bieżących dominują: dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej, część oświatowej subwencji ogólnej, świadczenia rodzinne, z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

Wykres 7 Dochody i dochody własne budżetu Gminy Lubichowo w latach 2011 - 2014

Źródło: Materiały Gminy Lubichowo

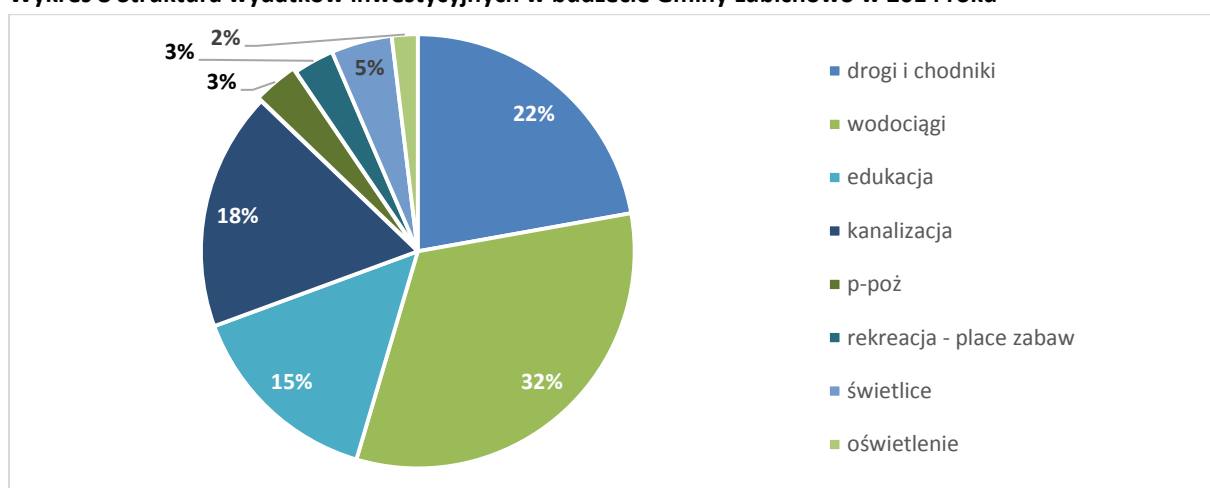
Wydatki budżetowe w 2014 roku sięgały 22 434 148,68 zł, z czego na inwestycje przeznaczono 4 957 131,24 zł. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem w 2014 roku stanowił 22%. Wydatki inwestycyjne w ostatnich trzech latach znacznie wzrosły osiągając na koniec 2014 roku wartość prawie 5 mln zł. Wartość wydatków w poszczególnych latach pokazano w tabeli.

Tabela 15 Wydatki i wydatki inwestycyjne w budżecie Gminy Lubichowo w latach 2011 - 2014

	2011	2012	2013	2014
Wydatki	19 776 872,43 zł	17 634 902,54 zł	20 392 589,12 zł	22 434 148,68 zł
Wydatki inwestycyjne	3 714 451,34 zł	629 080,58 zł	3 205 504,00 zł	4 957 131,24 zł
% udział wydatków inwestycyjnych	19%	4%	16%	22%

Źródło: Materiały Gminy Lubichowo

Wykres 8 Struktura wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy Lubichowo w 2014 roku

Źródło: Materiały Gminy Lubichowo

Wśród wydatków inwestycyjnych w 2014 roku, dominowały wydatki na cele remontów i przebudowy dróg – na ten cel wydano 43% środków. Prawie jedna czwarta wydatków dotyczyła kanalizacji.

Znaczną część wydatkowano również na wodociągi (16%). Struktura wydatków inwestycyjnych na rok 2014 przedstawiona jest na wykresie.

Tabela 16 Budżet gminy Lubichowo w latach 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody budżetowe [tys. zł]	17 023,04	20 558,03	20 714,34	20 326,54	24 034,21
Dochody na 1 mieszkańca [zł]	2 769,32	3 320,63	3 329,74	3 226,95	3 789,09
Wydatki budżetowe [tys. zł]	21 198,44	19 776,87	17 634,90	20 392,59	22 434,15
Wydatki inwestycyjne [tys.zł]	5 790,67	3 714,45	629,09	3205,5	4 957,13
Wydatki na 1 mieszkańca [zł]	3 448,58	3 194,45	2 834,74	3 237,43	3 536,84

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

W ostatnich latach wzrosły dochody jak i wydatki budżetowe na jednego mieszkańca. Samorząd gminny racjonalnie gospodaruje posiadanymi środkami, a polityka budżetowa gminy Lubichowo dąży do zachowania równowagi pomiędzy wydatkami a dochodami.

W latach 2011 – 2014 na realizację różnorodnych inwestycji Gmina Lubichowo wydatkowała prawie 13 mln zł, z czego ponad 4 mln zł stanowiły inwestycję w rozwój i modernizację sieci wodociągowej. Znaczne środki własne przeznaczone zostały na remonty i modernizacje dróg (prawie 3 mln zł) oraz na kanalizację (prawie 2,5 mln zł). Pozostałe inwestycje dotyczyły edukacji, świetlic wiejskich, placów zabaw, ochrony przeciwpożarowej oraz oświetlenia publicznego w gminie.

Tabela 17 Suma wydatków inwestycyjnych w budżecie Gminy Lubichowo w latach 2011 – 2014

Wyszczególnienie	Suma wydatków w latach 2011-2014	% udział w wydatkach inwestycyjnych ogółem
Drogi i chodniki	2 829 346,5	22%
Wodociągi	4 130 130,1	32%
Edukacja	1 891 304,9	15%
Kanalizacja	2 266 578,9	18%
P-poż	425 947,4	3%
Rekreacja - place zabaw	386 986,4	3%
Świetlice	578 749,6	5%
Oświetlenie	245 391,3	2%
SUMA	12 754 435,0	100%

Źródło: Materiały Gminy Lubichowo

Władze samorządowe Gminy Lubichowo podejmują działania inwestycyjne, dzięki którym zwiększana jest pula wydatków na inwestycje z lokalnego budżetu umożliwiających realizację przedsięwzięć odpowiadających na lokalne potrzeby mieszkańców i pozytywnie podnoszących poziom atrakcyjności gminy w oczach turystów i inwestorów.

Nazwa projektu	Źródło współfinansowania	Wartość projektu (zł)	Dofinansowanie (zł)
Rok 2010			
Rozbudowa, przebudowa i doposażenie Gminnego Ośrodka Zdrowia w Lubichowie celem poprawy dostępu do lepszej jakości podstawowych usług medycznych	RPO WP 2007 – 2013 Oś 9. Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie, Działanie 9.2. Lokalna infrastruktura ochrony zdrowia	445 017,51	312 972,36
Budowa ujęcia ze stacją wodociągową w Zielonej Górze oraz wodociągu w miejscowościach: Lipinki Królewskie, Zielona Góra, Budy, Zelgoszcz wybudowanie i Mościska	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	3 094 924,45	1 261 554,00
Uporządkowanie gospodarki wodno – ściekowej w gminie Lubichowo, etap I	RPO WP 2007 – 2013 Oś Priorytetowej 8. Lokalna infrastruktura podstawowa, Działanie 8.2. Lokalna infrastruktura ochrony środowiska	2 903 927.10	1 372 375,53
Rozbudowa budynku Publicznej Szkoły Podstawowej o część przedszkolną przy ulicy Zblewskiej 30 w Lubichowie	RPO WP 2007 – 2013 Oś Priorytetowa 9. Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie, Działanie 9.1. Lokalna infrastruktura edukacyjna, sportowa i kultury	1 630 289.43	641 777,34
Modernizacja budynku świetlicy wiejskiej w Osowie Leśnym celem aktywizacji i integracji społeczności lokalnej	RPO WP 2007 – 2013 Oś Priorytetowa 9. Lokalna infrastruktura społeczna i inicjatywy obywatelskie, Działanie 9.3. Lokalne inicjatywy obywatelskie	147 443.64	55 660,99
Rekultywacja składowiska odpadów w Bietowie	RPO WP 2007 - 2013	559 785, 35	168 000,00

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

Nazwa projektu	Źródło współfinansowania	Wartość projektu (zł)	Dofinansowanie (zł)
Rok 2011			
Zagospodarowanie miejsc rekreacji poprzez utworzenie placów zabaw w miejscowościach: Zielona Góra i Wda	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	69 726,37	42 516,00
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Bietowo i Zelgoszcz – etap II	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	151 619,17	91 865,00
Rok 2013			
Rozbudowa i remont świetlicy w Bietowie wraz z wyposażeniem	PROW 2007 - 2013 Działanie: Odnowa i Rozwój Wsi	327 318,84	198 852,00
Przebudowa i remont świetlicy w Szteklinie wraz z wyposażeniem	PROW 2007 - 2013 Działanie: Odnowa i Rozwój Wsi	205 555,69	124 582,00
Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Szteklin	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	1 382 654,82	841 547,00
Rok 2014			
Zagospodarowanie miejsca rekreacji i wypoczynku w miejscowości Lubichowo	PROW 2007 - 2013 LEADER Działanie: 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”	173 699,09	100 000,00
Zagospodarowanie miejsca rekreacji i wypoczynku w	PROW 2007 - 2013 LEADER	112 658,59	72 103,00

Nazwa projektu	Źródło współfinansowania	Wartość projektu (zł)	Dofinansowanie (zł)
miejsowości Ocypel	Działanie: 413 „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” w zakresie operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Odnowa i rozwój wsi”		
Budowa sieci wodociągowej Wilcze Błota – Lubichowo Wybudowanie	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	649 229,68	395 871,00
Rok 2015			
Poprawa stanu środowiska naturalnego na terenie gminy Lubichowo – Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej	POIiS Działanie 9.3 Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej – plany gospodarki niskoemisyjnej	39 729,00	33 769,65
Remont i wyposażenie świetlicy w Zielonej Górze wraz z zagospodarowaniem terenu	PROW 2007 - 2013 Działanie: Odnowa i Rozwój Wsi	257 821,20	130 135,00
Budowa sieci wodociągowej w miejscowościach Zelgoszcz, Zielona Góra i Lipinki Królewskie – etap III	PROW 2007 - 2013 Działanie: Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej	544 901,33	331 987,00

1.12 Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Lubichowo zajmuje powierzchnię 16 090 ha, z czego ok. 33% stanowią grunty rolne (5 348 ha). Znaczny jest udział lasów i gruntów leśnych – zajmują one ok. 60% powierzchni (9 665 ha). Gmina dzieli się na 12 sołectw, w których znajdują się 24 miejscowości (15 wsi oraz 9 kolonii, osad i innych). Dla obszaru gminy obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, uchwalone Uchwałą nr XVII/153/2000 Rady Gminy Lubichowo z dnia 30 czerwca 2000 roku i zmienione Uchwałą nr XXXIV/239/2009 Rady Gminy Lubichowo z dnia 18 grudnia 2009 roku. Studium uwarunkowań reguluje zasady zagospodarowania przestrzennego.

Polityka przestrzenna w zakresie lokalizacji nowej zabudowy i zagospodarowania w ostatnich latach była prowadzona na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (MPZP) oraz indywidualnych decyzji o warunkach zabudowy. W gminie obowiązują MPZP dla fragmentów miejscowości Lubichowo, Bietowo, Mościska, Ocypel, Smolniki, Szteklin i Wilcze Błota. Sołectwa Ocypel, Smolniki, Mermet w całości pokryte są miejscowym planem zagospodarowania.

2. Analiza stopnia rozwoju Gminy Lubichowo

2.1 Stopień rozwoju oraz potencjał gminy w opinii jej mieszkańców

Opinia mieszkańców Gminy Lubichowo na temat jakości życia oraz możliwych kierunków rozwoju stanowi punkt wyjścia dla określenia wizji Gminy Lubichowo na 2022 rok oraz misji działania jej samorządu. Dla pozyskania informacji źródłowych wykorzystano metodę badania ankietowego. Poniżej zaprezentowano szczegóły przebiegu badania.

Lp.	Wyszczególnienie	Opis
1	Termin badania	2 IX - 30 IX 2015 r.
2	Forma badania	Badanie ankietowe (kwestionariusz)
3	Objętość kwestionariusza	2 strony
4	Sposób publikacji	- wersja papierowa
5	Kanały dystrybucji	- Urząd Gminy Lubichowo - strona internetowa
6	Punkty zbiorcze	Pojemniki w: - Urząd Gminy Lubichowo - Ankiety zbierane od Sołtysów
7	Liczba respondentów	133 osoby

Formularz ankietowy składał się z dwóch części: identyfikacji potrzeb i oczekiwań mieszkańców oraz identyfikacji w ramach tzw. metryczki osobowej. Formularz zawierał 1 pytanie zamknięte, 2 pytania półotwarte (z możliwością wpisu własnej odpowiedzi na listę) oraz 2 pytania otwarte.

Pytanie pierwsze podzielone zostało na dwa obszary: obszar Gminy Lubichowo oraz sołectwo, dotyczyło ono atrakcyjności osiedleńczej, turystycznej i inwestycyjnej gminy. Odpowiedzi zostały przyporządkowane odpowiedniej kategorii takim jak: infrastruktura techniczna, przestrzeń społeczno- publiczna, edukacja, kultura, turystyka i rekreacja oraz gospodarka i rynek pracy.

W ramach infrastruktury technicznej, mieszkańcy zostali zapytani o podstawowe udogodnienia w gminie: drogi, system wodno-kanalizacyjny, oświetlenie publiczne, transport publiczny. Wszystkie elementy zostały ocenione zróżnicowanie. Mieszkańcy są najbardziej zadowoleni ze stanu kanalizacji sanitarnej oraz oświetlenia. Zadawlający, w ich ocenie jest również stan wodociągów. Mieszkańcy najniżej ocenili natomiast dostępność dróg, dostępność transportu publicznego oraz jakość dróg.

W kategorii przestrzeni społeczno - publicznej najwyżej oceniono dostępność obiektów handlowych. Mieszkańcy są zadowoleni również z wizerunku i estetyki przestrzeni publicznych, a także z administracji oraz bezpieczeństwa. Niżej natomiast oceniana została opieka zdrowotna, jakość chodników oraz promocja.

Wykres 9 Atrakcyjność osiedleńcza, inwestycyjna i turystyczna Gminy Lubichowo w ocenie mieszkańców gminy

Źródło: Badanie ankietowe

W trzeciej kategorii najwyższą średnią ocenę w kategorii uzyskała edukacja. Mieszkańcy pozytywnie ocenili również jakość oferty sportowo – rekreacyjnej, dostępność oferty turystycznej oraz jakość oferty kulturalnej. Najślabiej oceniona została dostępność oferty sportowo – rekreacyjnej.

Gospodarka i rynek pracy to dwie sfery najniżej ocenione przez mieszkańców. W ich opinii lokalny rynek pracy oraz przedsiębiorczość uzyskały najniższą średnią ocenę.

Pytanie pierwsze dla obszaru danego sołectwa również dotyczyło atrakcyjności osiedlniczej, turystycznej i inwestycyjnej jednak odpowiedzi przyporządkowane zostały odpowiedniemu miejscu zamieszkania.

Mieszkańcy sołectwa Bietowo, Lubichowo, Osowo Leśne, Wilcze Błota, Zelgoszcz i Zielona Góra pozytywnie ocenili w swoim regionie zamieszkania wodociągi. Dostępność obiektów handlowych uzyskała przychylne oceny w sołectwach Lubichowo, Szteklin oraz Zielona Góra. Wizerunek i estetyka przestrzeni publicznej uzyskał korzystną ocenę w sołectwie Wda. Sołectwo Ocypel nie oceniło pozytywnie żadnego aspektu. Mieszkańcy sołectw Bietrowo, Lubichowo, Szteklin, Wilcze Błota i

Zielona Góra uznali, że w pierwszej kolejności należałoby udoskonalić jakość i dostępność chodników. Priorytetem dla mieszkańców sołectwa Lubichowo, Ocypel, Szteklin, Wda, Włcze Błota oraz Zelgoszcz jest poprawa jakości dróg. Oferta sportowo – rekreacyjna, jej jakość i dostępność wymaga poprawy w sołectwie Wilcze Błota, Szteklin oraz Osowo Leśne. Udoskonalenie kanalizacji sanitarnej wskazali mieszkańcy sołectwa Ocypel, Osowa Leśne, Wda oraz Zielona Góra.

W **pytaniu drugim** mieszkańców zapytano o największy atut i słabość Gminy Lubichowo. Pytania miało formę otwartą, dzięki czemu mieszkańcy mogli dowolnie wyrazić swoją opinię. Za największy atut Gminy Lubichowo mieszkańcy uznali wodociągi. Wiązać się to może z ciągłą budową i modernizacją sieci wodociągowej w Gminie. Najczęściej wskazywano również: położenie gminy i jej region turystyczny, oświatę i edukację, dostępność obiektów handlowych oraz czystość i estetykę Gminy. Wśród innych zalet Gminy Lubichowo wymieniono środowisko naturalne, atrakcyjność terenów, rozbudowę i modernizację dróg oraz placówek szkolnych. W kwestii słabości gminy mieszkańcy byli mniej zgodni, co w efekcie dało większą różnorodność odpowiedzi. Za główną słabość uznali jednak zły stan infrastruktury drogowej. Uwagę zwrócono na opiekę zdrowotną, podkreślono również problem braku miejsc pracy, a także brak lub zły stan chodników oraz brak obiektów sportowo – rekreacyjnych tj. basenu czy orlika. Jako słabość gminy wskazano także brak ścieżek rowerowych, niedostateczne wykorzystanie funduszy do rozbudowy i rozwoju gminy (brak pomysłów) oraz niewykorzystanie walorów krajobrazowych.

Pytanie nr 3 było pytaniem zamkniętym. Mieszkańcy zostali poproszeni o wybranie jednej odpowiedzi z zaprezentowanego katalogu. Tym, co stanowi o potencjale Gminy Lubichowo zdaniem mieszkańców jest rozwój przedsiębiorczości. Jako potencjał rozwojowy wskazano również: rozwój turystyki oraz ofert sportowo – rekreacyjnej, co wiązać się może z budową obiektu sportowego lub basenu. Najmniej mieszkańców wskazało jako potencjał poszerzenie oferty kulturalnej.

W **pytaniu nr 4** mieszkańcy poproszeni zostali o wskazanie inwestycji, które należy zrealizować na terenie Gminy Lubichowo w perspektywie do 2022 roku. Mieszkańcy wybierali inwestycje pilne do realizacji z katalogu zaproponowanych działań. Dodatkowo w ramach kategorii „inne” mogli uzupełnić o własne pomysły na inwestycje w mieście. Niezbędna do realizacji w perspektywie roku 2022 okazała się modernizacja dróg, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, budowa chodników oraz ścieżek rowerowych, ciągów pieszo – rowerowych, a także budowa lub modernizacja obiektów sportowo - rekreacyjnych. W kategorii „inne” wskazano między innymi: budowę nowych zakładów pracy, budowę obwodnicy Lubichowa oraz budowę ogólnodostępnych parkingów.

W **pytaniu 5** mieszkańcy wskazywali inwestycje najpilniejsze do zrealizowania w swoim sołectwie w perspektywie do 2020 roku, było to pytanie otwarte, więc odpowiadający mogli dobrowolnie wpisywać odpowiedzi.

Za najpilniejszą inwestycję do zrealizowania wskazano budowę i modernizację dróg – tak na pytanie odpowiedzieli mieszkańcy sołectwa Lubichowo, Osowe Leśne, Szteklin, Wilcze Błota oraz Zelgoszcz. Drugą najważniejszą inwestycją okazała się budowa i modernizacja chodników. Wskazana została w sołectwie Bietowo, Lubichowo, Zelgoszcz i Zielona Góra. Budowa ciągów pieszo – rowerowych istotna jest dla mieszkańców Lubichowa i Zielonej Góry. Mieszkańcy sołectwa Wda, za najpilniejszą

inwestycję uznali rozwój i modernizację sieci wodno – kanalizacyjnej oraz poprawę ochrony zdrowia. W Ocyplu najważniejszy okazał się rozwój turystyki.

Ostatnim elementem ankiety była **identyfikacja osobowa**. Wykazała ona, że zdecydowaną większość uczestników badania stanowiły kobiety. Łącznie w ankiecie odpowiedziało: 64% kobiet i 32% mężczyzn, a 3% osób odmówiło odpowiedzi na pytanie.

Najliczniejszą grupą wiekową spośród respondentów były osoby w przedziale wiekowym 30 - 39 lat oraz 40-49 lat. Najmniej liczne były grupy najmłodszych i najstarszych mieszkańców gminy: do 19 roku życia oraz w wieku 60 lat i więcej. Przeważająca liczba uczestników badania to osoby z wykształceniem średnim oraz wyższym. Najmniej liczną grupą odpowiadających były osoby z wykształceniem podstawowym. Wśród odpowiadających przeważały osoby pracujących oraz osoby bezrobotne. Najmniejszy udział wśród uczestników badania mieli uczniowie oraz studenci. W pytaniu proszono uczestników badania o podanie obszaru zamieszkania. Najliczniejszą grupą była grupa odpowiadających z obszaru sołectwa Lubichowo oraz Wilcze Błota. Z sołectwa Smolniki, Mościska oraz Mermet nie uzyskano żadnej odpowiedzi.

2.2 Analiza porównawcza Gminy na tle innych ośrodków

Podczas analizy stanu istniejącego w zakresie rozwoju gospodarczego, społecznego i przestrzennego w gminie Lubichowo, przygotowywanej dla potrzeb niniejszego dokumentu strategicznego, zdecydowano się na zastosowanie ujęcia porównawczego dla uzyskania bardziej szczegółowych wniosków. Analizie porównawczej poddano gminy wiejskie sąsiadujące z gminą Lubichowo tj. gminy Kaliska, Zblewo, Starogard Gdański (gmina wiejska), Bobowo, Skórcz (gmina wiejska), Osiek i Osieczna. Dzięki temu możliwe było odniesienie poziomu rozwoju gminy do pobliskich lokalnych jednostek terytorialnych, uzyskując informacje o zrelatywizowanych silnych i słabych stronach gminy Lubichowo. Pokazano również wartości średnie dla powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego. Pozwoliła to na znalezienie punktu odniesienia.

Analizie poddano zmienność w ciągu 10 lat (2004-2013) następujących wskaźników:

Symbol	Wskaźnik rozwoju:
Gospodarczego (G)	
G1	Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (na 1000 mieszkańców)
G2	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym
G3	Dochód gminy w zł (na mieszkańca)
Społecznego (S)	
S1	Saldo migracji (na 1000 mieszkańców)
S2	Udział osób korzystających z pomocy społecznej (wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku) w ogólnej liczbie ludności
S3	Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym
Przestrzenno-środowiskowego (P)	
P1	Wydane decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na 1000 mieszkańców)
P2	Odpady z gospodarstw domowych w kg (na mieszkańca)
P3	Wydatki na mieszkańca

Wartości wskaźników pochodzą z danych Banku Danych Lokalnych GUS. W związku z brakiem możliwości przeprowadzenia szerszej wielokryterialnej analizy zdecydowano się na wybór dziewięciu wskaźników z trzech podstawowych sfer rozwojowych – gospodarczej, społecznej i przestrzenno-środowiskowej.

INFORMACJE OGÓLNE

Objęte zestawieniem sąsiadujące gminy wiejskie mają nieco odmienny charakter i wielkość. Wszystkie gminy posiadają zbliżony charakter rzeźby terenu z dużymi obszarami pól uprawnych i użytków zielonych, licznymi kanałami i rowami melioracyjnymi.

Do gmin podmiejskich zaliczyć należy gminy Starogard Gdański i Skórcz, otaczające gminy miejskie. Gminy Kaliska, Zblewo, Bobowo, Osiek ze względu na większe oddalenie od ośrodków miejskich w znacznym stopniu zachowały swój charakter typowych gmin wiejskich, przy czym dwie pierwsze gminy charakteryzują się lepszymi warunkami komunikacyjnymi: dostępem do kolei i drogi krajowej nr 22. Podkreślić należy, że gminy te posiadają trudniejsze uwarunkowania rozwojowe uwarunkowane lokalizacyjnie od gminy Starogard Gdański i gminy Skórcz. Kluczowym czynnikiem rozwoju w tej części województwa mającym wpływ m.in. na kształtowanie się tendencji osadniczych, jest lokalizacja w bliskości aglomeracji trójmiejskiej, subregionalnych ośrodków miejskich oraz istniejąca infrastruktura komunikacji drogowej i kolejowej.

Wszystkie porównywane gminy znajdują się w powiecie starogardzkim. Determinuje to podobną dynamikę rozwoju w zakresie elementów systemu drogowego, edukacji, opieki społecznej i ochrony zdrowia. Głównym kierunkiem ciężenia ludności jest tu siedziba powiatu – miasto Starogard Gdański, a w drugiej kolejności wspomniana wcześniej aglomeracja trójmiasta.

Tabela 18 Ogólne dane o gminach wiejskich, których dotyczy analiza porównawcza (dane na XII 2014)

Gmina wiejska	Liczba ludności	Gęstość zaludnienia	Powierzchnia (km ²)	Powiat
Lubichowo	6 343	39	161	starogardzki
Bobowo	3 066	59	52	starogardzki
Kaliska	5 277	48	111	starogardzki
Osieczna	2 878	23	123	starogardzki
Osiek	2 502	16	156	starogardzki
Skórcz	4 666	48	97	starogardzki
Starogard Gdański	15 898	81	195	starogardzki
Zblewo	11 498	83	138	starogardzki

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

G1

**Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą
(na 1000 mieszkańców)**

Tabela 19 Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (na 1000 mieszkańców) w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zmiana 2005- 2014
Lubichowo	49	51	50	52	55	54	55	58	60	59	+20%
Bobowo	45	48	44	47	50	51	48	49	53	56	+24%
Kaliska	56	59	61	63	64	66	63	63	64	66	+18%
Osieczna	33	33	34	37	36	39	40	41	42	42	+27%
Osiek	60	60	65	66	63	66	63	66	66	66	+10%
Skórcz	30	32	33	32	34	37	40	40	43	44	+47%
Starogard Gdański	41	48	53	58	64	68	67	68	70	71	+73%
Zblewo	57	57	59	63	64	65	64	65	68	68	+19%
Powiat starogardzki	61	64	67	70	72	72	69	70	71	71	+16%
Województwo pomorskie	77	77	78	80	83	85	83	84	86	86	+12%
Podsumowanie											
Starogard Gdański	Najkorzystniejsza zmienność wskaźnika				+73%						
Osiek	Najmniej korzystna zmienność wskaźnika				+10%						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

G1 – Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (na 1000 mieszkańców): Liczba osób prowadzących działalność w gminie Lubichowo ulega znacznym wahaniom – rośnie w jednym roku, aby w kolejnym ulec spadkowi. W skali całego okresu 2005 – 2014 zaobserwowano trend rosnący, jednak tempo wzrostu jest znacznie mniejsze niż w innych gminach. Zmiana od 2005 do 2014 roku w Gminie Lubichowo jest wyższa niż zmiana w powiecie i województwie.

G2 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Tabela 20 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zmiana 2005- 2014
Lubichowo	18,9%	16,1%	11,8%	8,7%	10,6%	10,7%	12,5%	11,5%	11,5%	9,2%	- 9,70 p.p.
Bobowo	22,9%	18,4%	14,3%	8,4%	13,0%	13,1%	12,9%	13,3%	11,2%	9,4%	- 13,50 p.p.
Kaliska	19,2%	17,0%	12,4%	8,7%	13,2%	12,4%	13,4%	13,9%	12,6%	11,2%	- 8,00 p.p.
Osieczna	23,6%	18,6%	13,5%	12,8%	14,7%	14,6%	15,8%	15,8%	15,3%	13,4%	- 10,20 p.p.
Osiek	15,9%	13,4%	9,1%	6,8%	10,5%	11,1%	12,7%	12,3%	12,8%	9,1%	- 6,80 p.p.
Skórcz	18,4%	16,8%	13,0%	9,4%	12,7%	10,7%	11,2%	11,6%	11,2%	9,3%	- 9,10 p.p.
Starogard Gdański	15,1%	12,7%	9,0%	6,1%	9,6%	9,0%	9,8%	10,1%	8,8%	6,7%	- 8,40 p.p.
Zblewo	18,5%	16,2%	10,9%	7,6%	11,8%	11,0%	11,9%	12,8%	11,8%	9,1%	- 9,40 p.p.
Powiat starogardzki	17,2%	14,5%	10,2%	7,4%	11,1%	10,4%	11,1%	11,3%	10,3%	8,1%	- 9,10 p.p.
Województwo pomorskie	11,3%	8,9%	6,1%	4,7%	7,0%	7,1%	7,3%	7,8%	7,8%	6,7%	- 4,6 p.p.
Podsumowanie											
Bobowo	Najkorzystniejsza zmienność wskaźnika				-13,50 p.p.						
Województwo pomorskie	Najmniej korzystna zmienność wskaźnika				- 4,6 p.p.						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

G2 - Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym – udział osób bezrobotnych w ogólnej liczbie mieszkańców wieku produkcyjnym w badanym okresie spadła. Trwała tendencja spadkowa występuje od roku 2011. Świadczy to o coraz lepszej sytuacji na lokalnym rynku pracy i rosnących możliwościach znalezienia zatrudnienia w gminie i jej okolicy. Zmiana udziału osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Lubichowo jest większy niż zmiana udziału w powiecie i województwie.

G3 Dochód gminy w zł (na mieszkańca)

Tabela 21 Dochód gminy w zł (na mieszkańca) w latach 2005 - 2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zmiana 2005- 2014
Lubichowo	2022,48	2175,60	2417,03	2886,64	2857,72	2785,64	3334,10	3338,87	3246,53	3804,08	+88%
Bobowo	1854,89	1966,52	2051,69	2430,73	2394,39	2842,63	3130,63	2910,73	3181,79	3682,17	+54%
Kaliska	2205,52	2442,00	2297,26	2492,16	2567,30	3375,43	3544,97	3946,14	3705,35	3397,08	+99%
Osieczna	2272,10	2309,84	2447,84	2639,38	2944,80	4153,01	3030,32	3537,08	3653,33	3399,83	+50%
Osiek	1722,12	2528,39	2423,89	2545,91	2301,19	2679,31	2846,81	2901,85	2687,20	2897,29	+68%
Skórcz	2265,77	1940,79	2053,38	2453,83	2492,22	2574,53	3199,07	3108,47	3178,78	3385,62	+49%
Starogard Gdański	1847,69	1815,61	2020,42	2267,51	2333,19	3211,78	2986,49	2921,34	2909,18	3199,02	+73%
Zblewo	1875,19	2049,35	2221,77	2665,43	2644,60	2574,80	2859,49	3232,91	2991,06	3125,26	+67%
Powiat starogardzki	1951,79	2070,00	2222,37	2431,62	2438,22	2712,99	2929,06	2948,19	314,52	3144,75	+61%
Województwo pomorskie	2279,36	2622,51	2999,41	3135,45	3130,18	3533,93	3670,93	4141,44	4129,15	4280,69	+88%
Podsumowanie											
Kaliska	Najkorzystniejsza zmienność wskaźnika				+99%						
Skórcz	Najmniej korzystna zmienność wskaźnika				+49%						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

G3 – Dochód gminy w zł (na mieszkańca): gmina Lubichowo uzyskała drugi wynik wśród porównywanych gmin pod względem wzrostu wskaźnika dochodowego (skok +88%) w analizowanym okresie 2005-2014, jednak pod względem wartości bezwzględnych w ostatnim roku (2014) zestawienia dochód gminy na mieszkańca osiągnął najwyższą wartość ze wszystkich samorządów. Województwo pomorskie uzyskało identyczny wzrost wskaźnika jak Gmina Lubichowo, w powiecie wskaźnik ten był niższy.

S1 Saldo migracji (na 1000 mieszkańców)

Tabela 22 Saldo migracji (na 1000 mieszkańców) w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Suma 2005- 2014
Lubichowo	-3,6	1,6	8,3	6,1	9,5	7,9	12,5	11,5	11,5	9,2	+74,5
Bobowo	-8,4	5,6	11,3	1,4	10,1	1,6	-3,0	-7,9	1,6	-2,3	+10,0
Kaliska	5,3	2,1	0,0	-1,9	3,9	0,6	2,9	0,6	-1,5	-4,6	+7,4
Osieczna	2,2	-0,7	7,1	-1,4	-2,8	-5,1	15,8	15,8	15,3	13,4	+59,6
Osiek	-5,0	8,3	14,1	-2,4	2,0	3,3	12,7	12,3	12,8	9,1	+67,2
Skórcz	0,2	-5,7	-6,2	-2,2	-5,5	-1,3	11,2	11,6	11,2	9,3	+22,62
Starogard Gdański	18,9	15,9	15,7	14,4	13,7	13,6	9,8	10,1	8,8	6,7	+127,6
Zblewo	-2,0	-3,1	2,7	2,4	-0,9	0,2	11,9	12,8	11,8	9,1	+44,9
Powiat starogardzki	-0,6	-1,8	0,8	-0,5	-0,3	0,0	-0,8	-0,5	-1,7	-1,2	-6,6
Województwo pomorskie	0,5	-0,4	0,6	0,6	1,3	1,2	1,0	0,9	0,8	0,9	+7,4
Podsumowanie											
Starogard Gdański	Najkorzystniejsza suma wskaźnika				+127,6						
Powiat starogardzki	Najmniej korzystna suma wskaźnika				-6,6						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

S1 – Saldo migracji (na 1000 mieszkańców): podobnie jak w przypadku wskaźnika G3, gmina Lubichowo pod względem salda migracji znajduje się na drugiej pozycji wśród porównywanych jednostek samorządu. W okresie ostatnich dziesięciu lat zsumowane saldo migracji wyniosło +74,5 osób. Porównując wartości w poszczególnych latach – od roku 2006 notuje się saldo dodatnie, co świadczy o napływie nowych mieszkańców. W przeciwieństwie do powiatu starogardzkiego, gdzie odnotowano wartość ujemną.

S2

Udział osób korzystających z pomocy społecznej (wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku) w ogólnej liczbie ludności

Tabela 23 Udział osób korzystających z pomocy społecznej (wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku) w ogólnej liczbie ludności w latach 2009-2014

Gmina wiejska	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Średnia 2005-2014
Lubichowo	18,4%	17,8%	18,0%	19,1%	18,3%	17,8%	18,2%
Bobowo	9,7%	10,2%	8,7%	8,8%	9,8%	8,5%	9,3%
Kaliska	14,1%	12,9%	12,5%	13,0%	13,3%	11,9%	13,0%
Osieczna	22,6%	20,2%	20,1%	20,4%	23,2%	22,5%	21,5%
Osiek	9,3%	10,1%	9,8%	11,2%	11,3%	11,2%	10,5%
Skórcz	18,8%	16,5%	15,8%	15,6%	18,0%	16,8%	16,9%
Starogard Gdański	15,2%	13,9%	10,8%	9,7%	10,2%	9,4%	11,5%
Zblewo	13,4%	14,3%	13,8%	13,6%	13,8%	12,4%	13,6%
Powiat starogardzki	12,3%	12,4%	11,8%	11,6%	12,0%	11,3%	11,9%
Województwo pomorskie	9,1%	9,0%	8,6%	8,6%	8,7%	8,0%	8,6%
Podsumowanie							
Bobowo	Najkorzystniejsza średnia wskaźnika					9,3%	
Osieczna	Najmniej korzystna średnia wskaźnika					21,5%	

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

S2 – Udział osób korzystających z pomocy społecznej (wg kryterium dochodowego i ekonomicznych grup wieku): w ogólnej liczbie ludności: także i w tym przypadku wskaźnik dla gminy Lubichowo osiągnął niekorzystną wartość (ponad 18%) wśród wszystkich analizowanych samorządów. Wartość wskaźnika wraz z korelacją niekorzystnych wartości wskaźników G1 dowodzi konieczności podejmowania działań mających na celu aktywizację społeczną i zawodową mieszkańców.

S3

**Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym
na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym**

Tabela 24 Wskaźnik obciążenia demograficznego w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zmiana 2005- 2014
Lubichowo	49,4	51,4	51,8	54,5	57,8	54,7	56,2	58,2	60,4	63,3	+13,9
Bobowo	39,8	40,3	43,4	45,4	44,5	44,8	45,6	47,9	51,3	54,0	+14,2
Kaliska	47,0	48,7	50,9	53,1	53,9	56,9	58,4	61,7	63,3	67,6	+20,6
Osieczna	53,6	54,2	54,2	57,6	57,8	56,5	61,3	62,5	66,2	70,8	+17,2
Osiek	81,5	85,4	84,6	90,7	89,9	94,3	97,1	100,0	104,8	107,6	+26,1
Skórcz	45,1	46,7	50,4	51,5	54,3	52,0	55,2	56,1	60,1	62,7	+17,6
Starogard Gdański	32,9	34,1	34,7	35,3	37,1	37,5	39,7	41,7	43,7	46,7	+13,8
Zblewo	38,8	40,4	42,0	44,1	46,0	47,2	49,1	51,1	51,6	54,8	+16,0
Powiat starogardzki	51,0	53,4	55,7	57,9	60,2	60,9	63,2	65,7	68,9	72,6	+21,6
Województwo pomorskie	63,7	66,5	69,3	72,0	74,6	76,4	79,9	83,5	87,3	91,0	+27,3
Podsumowanie											
Starogard Gdańsk	Najkorzystniejsza zmiana wskaźnika							+13,8			
Województwo pomorskie	Najmniej korzystna zmiana wskaźnika							+27,3			

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

S3 - Wskaźnik obciążenia demograficznego - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym: w ostatnim roku na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadały ponad 63 osoby w wieku poprodukcyjnym. W analizowanym okresie 2005 – 2014 gmina Lubichowo odnotowała niemal najmniejszy wzrost tego wskaźnika (mniejsza wartość wystąpiła jedynie w gminie wiejskiej Starogard Gdański). Świadczy to o dobrej sytuacji demograficznej i umiarkowanym problemie starzenia społeczeństwa (jest on mniej istotny niż w innych porównywanych jednostkach). W porównaniu do sytuacji w powiecie i województwie wskaźniki te osiągał wartości większe niż w Gminie.

P1

**Wydane decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej
(na 1000 mieszkańców)**

Tabela 25 Wydane decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na 1000 mieszkańców) w latach 2009-2014

Gmina wiejska	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Średnia 2009-2014
Lubichowo	62	85	87	60	61	66	70
Bobowo	23	30	17	13	23	8	19
Kaliska	76	49	75	36	65	22	54
Osieczna	16	32	19	18	11	10	18
Osiek	27	30	17	13	26	15	21
Skórcz	22	54	27	24	26	14	28
Starogard Gdański	76	114	135	158	83	69	106
Zblewo	134	103	133	129	140	124	127
Powiat starogardzki	642	694	609	545	560	416	578
Województwo pomorskie	7363	6460	6321	5310	4978	4542	5 829
Podsumowanie							
Zblewo	Najkorzystniejsza średnia wskaźnika					127	
Osieczna	Najmniej korzystna średnia wskaźnika					18	

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

P1 – Wydane decyzje dotyczące zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (na 1000 mieszkańców): według danych GUS w ostatnich 5 latach wartość wskaźnika wahała się przy jednoczesnej tendencji rosnącej. Może to świadczyć o potencjale przyciągania gminy w kwestiach osiedleńczych.

P2 Odpady z gospodarstw domowych w kg (na mieszkańca)

Tabela 26 Odpady z gospodarstw domowych w kg (na mieszkańca) w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Średnia 2009- 2014
Lubichowo	38,9	29,7	40,0	169,9	181,2	233,0	161,0	196,0	226,0	288,0	156,4
Bobowo	41,7	35,7	59,8	126,2	130,2	165,2	129,9	201,6	208,0	228,2	132,7
Kaliska	34,2	49,3	29,0	45,3	45,2	129,5	148,4	171,6	180,9	172,8	100,6
Osieczna	9,5	13,1	13,0	13,0	9,4	51,4	73,2	81,4	101,7	141,9	50,8
Osiek	0,0	48,8	56,6	56,2	51,9	49,1	61,5	78,5	88,8	135,0	62,8
Skórcz	39,4	27,2	42,0	69,9	92,5	77,3	63,4	122,8	135,0	157,7	82,7
Starogard Gdański	91,1	125,1	100,2	163,2	237,6	316,4	248,2	180,1	239,6	242,6	194,4
Zblewo	63,9	58,5	76,0	120,2	121,5	169,5	175,9	139,2	173,3	420,6	151,9
Powiat starogardzki	125,4	118,5	128,5	167,3	195,5	225,3	209,5	192,9	193,0	286,3	184,2
Województwo pomorskie	167,5	173,1	179,1	186,0	190,0	184,2	177,0	180,5	185,3	181,6	180,4
Podsumowanie											
Osieczna	Najkorzystniejsza średnia wskaźnika				50,8						
Starogard Gdański	Najmniej korzystna średnia wskaźnika				194,4						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

P2 – Odpady z gospodarstw domowych w kg (na mieszkańca): przeciętnie, każde gospodarstwo w gminie rocznie produkuje 162,5 kg odpadów na osobę. Jest to prawie najwyższa wartość wśród okolicznych samorządów. Objęcie wszystkich mieszkańców oraz ośrodków wypoczynkowych ustawą odpadową radykalnie zmieniło podejście mieszkańców do realizacji obowiązku recyklingu i odzysku odpadów. Jednocześnie, gmina Lubichowo jest gminą o profilu turystycznym. Wielkość produkcji odpadów jest zawyżona o odpady produkowane przez gości wypoczywających w ośrodkach turystycznych. W zestawieniu z odpadami zebranymi z powiatu i województwa, Gmina uzyskała korzystniejszą średnią.

P3 Wydatki na mieszkańca

Tabela 27 Wydatki na 1 mieszkańca w latach 2005-2014

Gmina wiejska	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	Zmiana 2010- 2014
Lubichowo	1998,71	2521,26	2778,82	2864,36	2747,38	3468,90	3207,41	2842,51	3257,08	3550,83	+77,66%
Bobowo	1984,81	1887,85	2034,60	2249,86	2127,58	3559,33	2795,48	2980,68	3474,44	3133,07	+57,85%
Kaliska	2473,88	2132,41	2165,21	3113,25	2434,43	3334,15	3385,09	4312,23	3851,37	3357,36	+35,71%
Osieczna	2227,26	2374,83	2402,57	2611,72	3236,00	4025,49	3348,73	3611,17	3620,75	3615,98	+62,35%
Osiek	1563,42	2811,41	2239,93	2159,05	2332,61	3182,18	3167,22	2698,57	2731,58	2769,37	+77,14%
Skórcz	2058,61	1883,74	1981,63	2276,04	2362,42	2907,99	3297,64	3077,92	3181,39	3250,70	+57,91%
Starogard Gdański	1797,74	1993,29	1986,58	2107,44	2277,38	3686,87	3092,25	3050,01	2845,27	3270,13	+81,90%
Zblewo	2284,63	2135,33	2325,60	2904,54	2676,85	2807,29	3169,85	3591,67	2876,76	3192,79	+39,75%
Powiat starogardzki	964,69	2170,27	2191,93	2495,98	2567,71	3015,95	3080,10	2931,29	2927,16	3155,27	+227,08%
Województwo pomorskie	2264,57	2610,70	2906,58	3257,74	3467,06	3870,71	4052,73	4240,78	4102,78	4277,95	+88,91%
Podsumowanie											
Powiat starogardzki	Najkorzystniejsza suma wskaźnika				+227,08%						
Kaliska	Najmniej korzystna średnia wskaźnika				+35,71%						

Źródło: Bank danych lokalnych GUS www.stat.gov.pl

P3 – Wydatki na 1 mieszkańca: gmina Lubichowo uzyskała czwarty wynik wśród porównywanych gmin pod względem wzrostu wskaźnika wydatków (skok +77%) w analizowanym okresie 2005-2014, pod względem wartości bezwzględnych w ostatnim roku (2014) zestawienia wydatków gminy na mieszkańca osiągnęły trzecią wartość ze wszystkich samorządów. Zmiana dla powiatu starogardzkiego, w ciągu ostatnich lat, wzrosła o ponad 220%. Jest to wynik 3 krotnie wyższy, niż w Gminie Lubichowo.

PODSUMOWANIE

Przygotowane zestawienie zmienności wskaźników dla poszczególnych gmin wskazuje, że gmina Lubichowo plasuje się w na wysokiej, drugiej pozycji wśród ośmiu gmin porównywanych w zestawieniu, ustępując gminie wiejskiej Starogard Gdański. Wskazuje to na stosunkowo wysoki poziom rozwoju oraz relatywnie dobrą sytuację wyjściową w kontekście planowania przyszłego rozwoju.

Tabela 28 Zestawienie pozycji poszczególnych gmin wiejskich w zakresie danych wskaźników oraz końcowe miejsce w zestawieniu

	G1	G2	G3	S1	S2	S3	P1	P2	P3	SUMA	MIEJSCE
Lubichowo	5	3	2	2	7	2	3	7	2	33	2
Bobowo	4	1	6	7	1	3	7	5	6	40	3
Kaliska	7	7	1	8	4	7	4	4	8	50	8
Osieczna	3	2	7	4	8	5	8	1	4	42	4
Osiek	8	8	4	3	2	8	6	2	3	44	6
Skórcz	2	5	8	6	6	6	5	3	5	46	7
Starogard Gdański	1	6	3	1	3	1	2	8	1	26	1
Zblewo	6	4	5	5	5	4	1	6	7	43	5

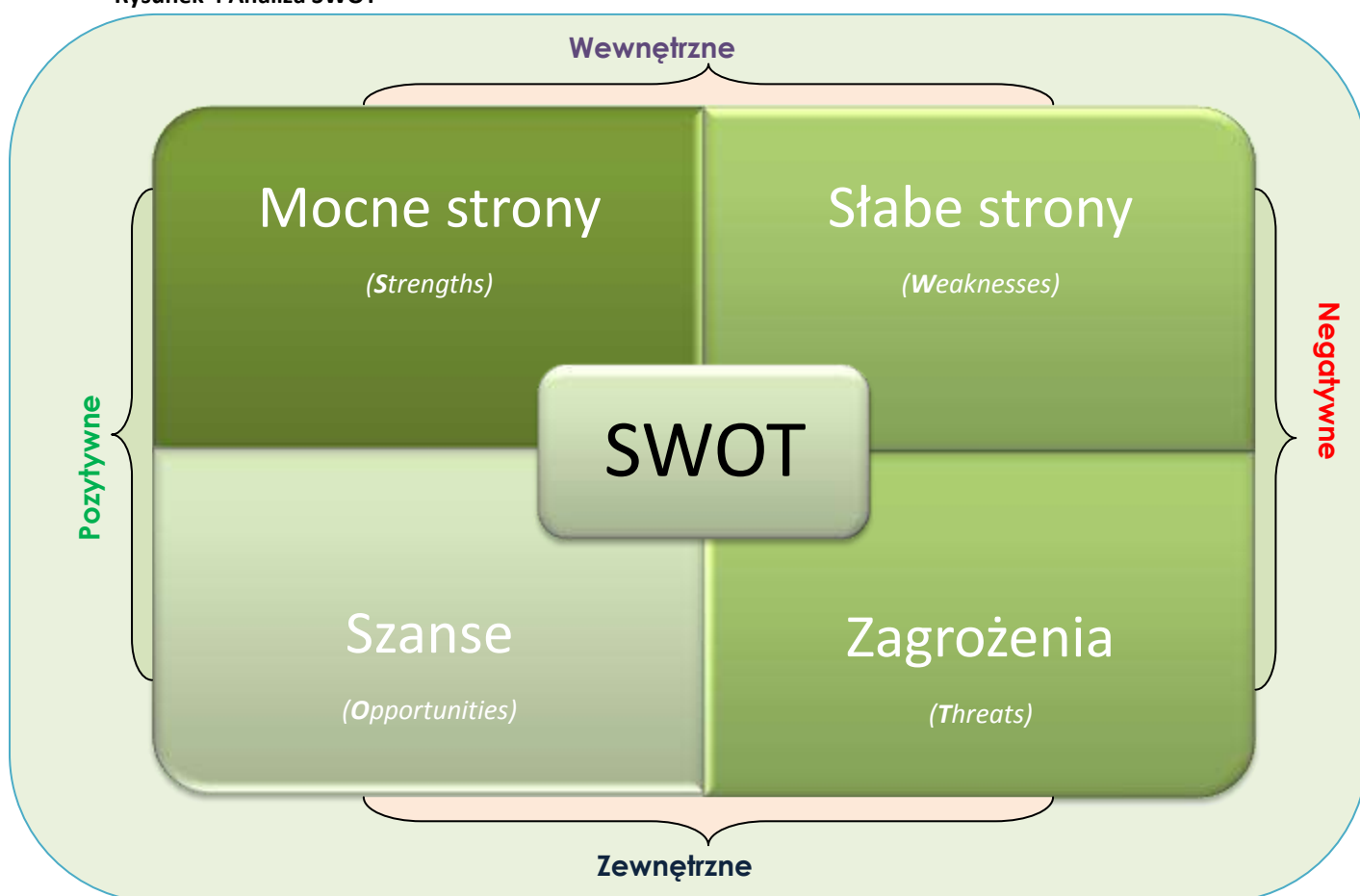
UWAGA: Wartości wskaźników S2, P1 i P3 zostały określone dla krótszych okresów czasu w związku z ograniczoną dostępnością danych.

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Analiza SWOT

Analiza SWOT (z ang. strengths, weaknesses, opportunities, threats) polega na przeciwstawianiu stron mocnych i słabych z przyszłymi możliwymi szansami i zagrożeniami. W zakresie planowania strategicznego analiza SWOT stanowi podstawowe narzędzie poprzedzające konkretyzację wizji i misji oraz strategicznych kierunków rozwoju na poziomie przestrzennym, ekonomicznym i społecznym. Poniższa analiza powstała w wyniku przeprowadzonej diagnozy stanu istniejącego oraz w oparciu o wnioski z analizy porównawczej, w kontekście której sytuacja w gminie Lubichowo odnoszona była do danych społeczno-gospodarczych notowanych w pobliskich gminach wiejskich.

Rysunek 4 Analiza SWOT

Źródło: Opracowanie własne

POZYTYWNE		NEGATYWNE	
WEWNĘTRZNE	Mocne strony	Słabe strony	
	<ul style="list-style-type: none">– Realizowana w ostatnich latach budowa i modernizacja sieci wodociągowej,– Przyroda: bogactwo lasów i jezior, meandry Wdy,– Położenie w sąsiedztwie miasta Starogard Gdański,– Ośrodki wczasowe i możliwości wykorzystania walorów lokalnych do rozwoju turystyki,– Stosunkowo dobre położenie względem ponadregionalnej sieci drogowej – autostrady A1,– Rozwój budownictwa jednorodzinnego– Położenie na ciekawym krajobrazowo i kulturowo obszarze,– Dobry stan środowiska przyrodniczego oraz brak zakładów przemysłowych powodujących znaczące zanieczyszczenie powietrza, wód i gleby,– Zagospodarowanie przestrzenne: część gminy pokryta MPZP,– Relatywnie dobra sytuacja budżetowa Gminy – wysokie dochody budżetowe w przeliczeniu na mieszkańca,– Dobra sytuacja demograficzna – napływ nowych mieszkańców na teren gminy oraz niskie tempo wzrostu wskaźnika obciążenia demograficznego.	<ul style="list-style-type: none">– Zły stan dróg i chodników, brak dróg lokalnych,– Brak sieciowej infrastruktury rowerowej – brak ścieżek rowerowych,– Niedostateczna ilość miejsc parkingowych– Niski stopień skanalizowania gminy oraz miejscowość niezwodociągowana,– Niewystarczająca infrastruktura teletechniczna (zasięg Internetu),– Zły stan drogi powiatowej do Ocypla– Niedostosowana infrastruktura turystyczna i noclegowa – brak oferty noclegowej,– Brak obiektów sportowo – rekreacyjnych,– Niedostateczny stan opieki zdrowotnej – brak dostępu do specjalistów,– Niedobór miejsc pracy,– Nieoptymalny stan techniczny budynków gminnych, w tym w zakresie efektywności energetycznej ,	
	Szanse	Zagrożenia	
<ul style="list-style-type: none">– Zwiększenie ruchu turystycznego, wykreowanie produktu turystycznego – moda na wypoczynek „za miastem”,– Aktywizacja gospodarcza mieszkańców – miejsca pracy,– Rozwój inwestycyjny okolicy,– Wzrost poziomu życia poprzez rozwój turystyki, sportu i rekreacji,– Wyeksponowanie walorów przyrodniczych,– Podnoszenie jakości i czystości środowiska naturalnego,– Eliminowanie problemów społecznych,– Środki pozabudżetowe, w tym skuteczne pozyskanie środków dotacyjnych i zwrotnych z Unii Europejskiej, przede wszystkim w ramach RPO WP na lata 2014-2020 i PROW na lata 2014-2020,– Współpraca z innymi gminami rozwijająca lokalną przedsiębiorczość,	<ul style="list-style-type: none">– Spadek ruchu turystycznego i wzrastające tempo rozwoju ościennych ośrodków turystycznych,– Brak inwestycji drogowych w zakresie sieci dróg dojazdowych i dróg wewnętrznych,– Brak ochrony i idąca za tym degradacja dóbr kulturowych i dewastacja krajobrazu,– Degradacja środowiska, w tym postępujące zanieczyszczenie przez np. awarie sieci kanalizacyjnej, niską emisję, zaśmiecanie okolicy itp.,– Zwiększenie się poziomu bezrobocia,– Niedostateczny wzrost jakości życia,– Niekorzystne zmiany demograficzne - odpływ mieszkańców, starzenie się społeczeństwa,		

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

- Realizacja założeń Regionalnych Programów Strategicznych,
- Kontynuacja modernizacji drogi wojewódzkiej nr 214 przez Zarząd Dróg Wojewódzkich,
- Rozwój działalności Lokalnej Grupy Działania „Chata Kociewia”,
- Rozwój działalności lokalnych stowarzyszeń.
- Utrzymanie zjawiska wykluczenia społecznego,
- Nieudolna polityka zatrudnienia, edukacyjna oraz społeczna – na szczeblu krajowym.

3. Plan strategiczny

3.1 Wizja i misja rozwoju

Wizja rozwoju stanowi docelowy obraz przyszłości. Jest nie tylko wskazówką dookreślającą planowane efekty, ale stanowi swoistą inspirację dla interesariuszy rozwoju wdrażających strategię. Kreacja wizji możliwa jest przy uwzględnieniu diagnozy sytuacji gminy Lubichowo, jej silnych oraz słabych stron oraz analizy przewidywanych szans oraz ryzyk rozwojowych. Wizja musi pozostać w zgodzie z oczekiwaniami i ambicjami obecnych i przyszłych mieszkańców gminy Lubichowo. Perspektywa czasowa realizacji wizji określonej dla niniejszej Strategii to rok 2022

Gmina Lubichowo w 2022 roku

Gmina Lubichowo – gminą przyjazną mieszkańcom, turystom i inwestorom, dbającą o ochronę obszarów cennych przyrodniczo i krajobrazowo, zapewniającą równowagę przestrzenną oraz wspierającą lokalny biznes, inwestycję, tworzenie nowych miejsc pracy, gminą tworzącą wysokiej jakości przestrzeń do życia i działania.

Filarami realizacji wizji są następujące założenia:

- Mieszkańcy mają dostęp do kultury, mogą korzystać z rozbudowanej bazy sportowej
- Mieszkańcy mają dostęp do specjalistycznej opieki medycznej
- System oświaty zapewnia edukację na poziomie adekwatnym do potrzeb (również w zakresie ponadgimnazjalnym)
- Lokalna społeczność ma poczucie integracji, jest zaangażowana i współuczestniczy w życiu gminy
- Standard życia rośnie, co przyciąga nowych mieszkańców
- Powstają nowe miejsca pracy, a wsparciem objęty jest biznes lokalny
- Postępuje proces aktywizacji zawodowej i rozwoju sektora mikro i małych przedsiębiorstw
- Wykorzystywane są różne źródła w celu finansowania nowych inwestycji
- Funkcjonuje sprawny system kanalizacji sanitarnej, wodociągów i gospodarowania odpadami
- Przestrzeń publiczna jest nowoczesna, czysta i zadbana
- System komunikacji działa sprawnie dzięki sieci zmodernizowanych i wybudowanych dróg, chodników i ścieżek rowerowych
- Walory przyrodnicze są wykorzystywane w celach turystycznych
- Promowany jest zrównoważony rozwój nastawiony na gospodarkę niskoemisyjną.

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

Uzyskanie stanu docelowego określonego w powyższej wizji rozwoju możliwe będzie jedynie w wyniku systematycznego i efektywnego procesu realizacji celów i zadań określonych w dalszej części opracowania. Sukces wdrożenia Strategii, czyli doprowadzenie w 2022 roku do pełnej realizacji nakreślonej wizji gminy będzie możliwy pod warunkiem nawiązania współpracy na wielu poziomach, przy współudziale mieszkańców, władz samorządowych, przedsiębiorców, organizacji społecznych, lokalnych liderów oraz podmiotów i instytucji zewnętrznych.

Rozwój, jako proces złożony, wymaga jednak odpowiedniej koordynacji. Za zapewnienie optymalnego poziomu rozwoju, jego ciągłość oraz efektywność i adekwatność, odpowiadają na poziomie lokalnym władze samorządowe. To właśnie do samorządu skierowana jest **misja gminy**. Misja jest kluczowym punktem odniesienia zarówno na poziomie kreowania priorytetów, jak i późniejszego wdrażania i monitorowania strategii. Misja integruje i pomaga w określeniu narzędzi realizacji wizji. Wreszcie misja służy kreowaniu wewnętrznej polityki działania Urzędu Gminy. Wyznacza również urzędnikom i samorządowcom model kooperacji oparty o zasadę subsydiarności oraz nadrzędności dobra wspólnego. Dzięki temu staje się także wyraźnym sygnałem dla pozostałych interesariuszy rozwoju, pełniąc rolę wspierającą i motywującą do działania.

Misją Gminy Lubichowo w 2022 roku

Tworzenie spójnego i zrównoważonego rozwoju gminy, atrakcyjnej inwestycyjnie, ekonomicznej i turystycznie, dzięki dążeniu do zapewnienia jak najlepszych warunków życia oraz efektywnemu wykorzystaniu istniejących walorów przyrodniczo – kulturowych.

Efektywne wdrożenie Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022 nie jest możliwe bez określenia **wartości** spajających wszystkie grupy interesu rozwoju lokalnego. Wartości te prowadzą na drodze realizacji celów. W sposób szczególny wartości mają znaczenie dla przedstawicieli samorządu kreujących kierunki rozwojowe przy uwzględnieniu wymogów partycypacji społecznej.

Kluczowe dla zaistnienia efektywnego rozwoju, kreowanego w zgodzie z lokalnymi uwarunkowaniami i potencjałem, jest zaistnienie na poziomie gminy takich wartości, jak **rzetelność i szacunek, zaufanie i odpowiedzialność oraz zaangażowanie i współpraca**.

Rzetelność i wzajemny szacunek są punktem wyjścia do budowania poczucia wspólnoty. Zaangażowanie i współpraca pozwalają budować relacje i osiągać zakładane cele. Są niezbędne do kreatywnego działania i wprowadzania innowacyjnych rozwiązań rozwoju, co z kolei warunkuje osiągnięcie wartości dodanej. Poczucie odpowiedzialności i umiejętność zaufania stanowią fundament budowania kapitału społecznego i funkcjonowania jako nowoczesna społeczność lokalną.

3.2 Cele strategiczne i operacyjne

Określenie wizji i misji stanowi pierwszy krok we właściwym procesie planowania strategii. W dalszej kolejności należy wyznaczyć cele strategiczne oraz cele operacyjne, prowadzące do osiągnięcia stanu dookreślonego w wizji przyszłości. Określone cele są tożsame z kierunkami rozwoju obszaru gminy Lubichowo w zaplanowanym niniejszym dokumentem horyzoncie czasowym 2022 roku.

Ze względu na konieczność hierarchizacji celów zostały one określone na poziomie strategicznym i operacyjnym. U podstaw procesu ustalenia celów leżały kluczowe w nauce o zarządzaniu tzw. zasady **SMART** (zgodnie z angielskim akronimem od słów: *specific, measurable, ambitious, realistic, time-bound*).

Zgodnie z zasadami SMART cele określone na potrzeby budowy strategii dla gminy Lubichowo powinny być:

- **Skonkretyzowane** – jasne i zwięzłe, zawierające konkretny i zrozumiały przekaz;
- **Mierzalne** – umożliwiające sprawdzenie stopnia realizacji w przyszłości przy pomocy wskaźników;
- **Ambitne** – wyznaczające ciekawe wyzwania, także stosunkowo trudne do osiągnięcia;
- **Realne** – możliwe do osiągnięcia;
- **Określone w czasie** – wyznaczone dla danego horyzontu czasowego.

Mając na uwadze powyższe założenia oraz analizując wnioski z przeprowadzonych do tej pory analiz strategicznych, określono trzy cele strategiczne oraz szereg celów operacyjnych dotyczących kierunków rozwoju gminy Lubichowo do 2022 roku.

Podkreślić należy, że wskazane poniżej cele strategiczne dotyczą trzech najważniejszych sfer rozwojowych w gminie Lubichowo:

- **sfery społecznej**, w zakresie której mówimy o mieszkańcach gminy, więziach i powiązaniach między ludźmi, aktywności społecznej i kapitale społecznym, demografii itd.; w centrum sfery społecznej jest człowiek i jego relacje;

- **sfery przestrzenno-środowiskowej** związanej z infrastrukturą techniczną, a także z gospodarką przestrzenną oraz otoczeniem środowiskowym;

- **sfery gospodarczej**, na którą składają się wszystkie aspekty związane z przedsiębiorczością lokalną, biznesem, nowymi inwestycjami i wszystko to, co wpływa na zasoby pracy, osoby pracujące i ograniczenie zjawiska bezrobocia, instytucje rynku pracy oraz wszelkie regulacje oraz powiązania i przepływy o charakterze gospodarczym.

Na następnych stronach opisano istotę poszczególnych celów strategicznych oraz ich spójność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i wojewódzkim.

Cel strategiczny nr 1 Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców

Na jakość sfery społecznej mieszkańców składa się wiele elementów, w tym podstawowe to: stan zdrowia, warunki zamieszkania, pracy i wypoczynku. Niezwykle ważne jest poczucie bezpieczeństwa obywateli rozumiane w szerokim tego słowa znaczeniu m.in. jako zmniejszenie stopnia zagrożenia przestępczością, poczucie stabilizacji, posiadanie pracy, zmniejszenie strachu przed bezrobociem oraz sprawne funkcjonowanie systemu ochrony zdrowia. Zalicza się również tutaj rozwój oferty sportowo – rekreacyjnej dostępnej dla mieszkańców oraz podnoszenie świadomości kulturowej wśród lokalnej społeczności. Wszystkie zamierzone działania, prowadzące do poprawy sytuacji społecznej gminy, są istotnymi czynnikami, zmierzającymi w kierunku wspierania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Priorytet Rozwój sprzyjający włączaniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Obszar Efektywność i sprawność państwa
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo. Obszar Sprawne i efektywne państwo. Obszar Spójność społeczna i terytorialna.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020. Cel szczegółowy Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Cel szczegółowy Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym. Cel szczegółowy Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Aktywni mieszkańcy
- Regionalne Programy Strategiczne. Zdrowie dla Pomorzan. Aktywni Pomorzanie

Cel strategiczny nr 2 Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych

Rozwój funkcji turystyczno-rekreacyjnych gminy, wpłynie pozytywnie na wzrost liczby podmiotów gospodarczych świadczących usługi turystyczno-rekreacyjne, skutkować będzie również wzrostem liczby osób odwiedzających region, co stworzy dalsze możliwości promocji lokalnych tradycji. Jest to bezpośrednio skorelowane z pojawianiem się nowych miejsc pracy. Z drugiej strony, w walce ze zjawiskiem bezrobocia, niezbędna jest aktywizacja lokalnego rynku pracy m.in. poprzez kształcenie zawodowe. Priorytetowym działaniem dla stworzenia atrakcyjnego regionu gospodarczego jest utworzenie korzystnych warunków inwestycyjnych w celu przyciągnięcia nowych, potencjalnych inwestorów.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Priorytet Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji. Priorytet Rozwój zrównoważony: wpieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej. Priorytet Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wpieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną.
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Obszar Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Obszar Efektywność i sprawność państwa
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo. Obszar Sprawne i efektywne państwo. Obszar Konkurencyjna gospodarka
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”
- Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020. Cel szczegółowy Wzrost zatrudnienia. Cel szczegółowy Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych. Cel szczegółowy Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Nowoczesna gospodarka
- Regionalne Programy Strategiczne. Aktywni Pomorzanie. Pomorski Port Kreatywności. Pomorska Podróż.

Cel strategiczny nr 3 Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami

Trwały i dynamiczny rozwój sfery przestrzenno-środowiskowej jest podstawowym warunkiem zmniejszania się rozmiarów bezrobocia i wzrostu zamożności mieszkańców, a także do rozwój rynku pracy i wspierania inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy. Czynnikiem istotnie wpływającym na konkurencyjność obszaru jest odpowiedni stan infrastruktury technicznej. Rozwój infrastruktury poprzez rozbudowę i modernizację sieci wodno-kanalizacyjnej, wykonanie napraw nawierzchni dróg i chodników oraz budowa systemu ścieżek rowerowych, wywrze pozytywny wpływ na przestrzeń publiczną.

Spójność z innymi dokumentami i programami:

- Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu. Priorytet Rozwój zrównoważony: wpieranie gospodarki efektywnej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej.
- Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Obszar Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki. Obszar Efektywność i sprawność państwa
- Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo. Obszar Sprawne i efektywne państwo. Obszar Spójność społeczna i terytorialna.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”.
- Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020. Atrakcyjna przestrzeń.

**Strategia Rozwoju
Gminy LUBICHOWO
na lata 2015 – 2022**

- Regionalne Programy Strategiczne. Mobilne Pomorze. Ekoefektywne Pomorze. Pomorska Podróż.

CELE STRATEGICZNE

1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami

CELE OPERACYJNE

1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb	2.1. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
1.2. Kształtowanie systemu opieki zdrowotnej, w tym zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej	2.2. Rozwój rynku pracy i wspieranie inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy	3.2. Budowa systemu ścieżek rowerowych – sieci tras rowerowych
1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej	2.3. Poprawa jakości i rozwój in struktury turystyczno – wypoczynkowej	3.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
1.4. Tworzenie i wspieranie oferty kulturalnej oraz podniesienie świadomości kulturowej wśród społeczności lokalnej	2.4. Kształtowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze Borów Tucholskich i ich otoczenia	3.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
1.5. Wspieranie inicjatyw społecznych oraz rozwój sektora non-profit	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
1.6. Walka z wykluczeniem społecznym i integracja mieszkańców	2.6. Aktywizacja zawodowa mieszkańców i zapewnienie dostępu do kształcenia zawodowego	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
1.7. Bezpieczeństwo publiczne		3.7. Kształtowanie ładu przestrzennego gminy poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego
		3.8. Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb

3.3 Wdrażanie i monitorowanie Strategii

Wdrożenie celów i założeń Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015 – 2022 zostanie rozpoczęte po uchwaleniu dokumentu przez Radę Gminy.

Generalną odpowiedzialność za skuteczne wdrożenie Strategii, z racji zajmowanego stanowiska, ponosi Wójt Gminy Lubichowo. Wójt, w przypadku realizacji konkretnych działań, powierza kompetencje wykonawcze pracownikom Urzędu Gminy. Należy założyć, że w realizację lub tworzenie warunków do realizacji zadań przewidzianych w Strategii zaangażowany będzie Urząd Gminy i podległe mu jednostki.

Prawidłowe wdrożenie może wymagać zaangażowania innych struktur gminnych, jak również instytucji i podmiotów działających na terenie gminy oraz włączenia w działania mieszkańców. Strategia będzie bowiem oddziaływała bezpośrednio lub pośrednio na całą społeczność gminy, Urząd Gminy i jego struktury, gminne jednostki organizacyjne, samorządowe instytucje edukacji i kultury, zakłady opieki zdrowotnej, inne instytucje publiczne, a także podmioty gospodarcze, organizacje pozarządowe oraz wszystkie inne podmioty i ich zrzeszenia funkcjonujące w gminie lub jej otoczeniu.

Skuteczna realizacja postanowień Strategii wymaga stworzenia warunków zapewniających spójność i ciągłość realizacji określonych celów i kierunków działań. Na poziomie gminnym oznacza to działania z zakresu:

- odpowiednich zapisów prawa lokalnego,
- uwzględniania postanowień Strategii w dokumentach strategicznych i planistycznych, w tym w prognozach finansowych,
- uwzględniania zapisów w wewnętrznych dokumentach Urzędu Gminy.

Wdrożenie natomiast będzie wymagać:

- prowadzenia zadań związanych z inwestycjami wskazanymi w Strategii, w tym prowadzenia prac przygotowawczych w celu stworzenia warunków do realizacji określonych typów zadań,
- monitorowania stanu wdrożenia postanowień dokumentu oraz ewaluacji, czyli oceny jakości powziętych działań,
- aktualizacji postanowień Strategii zgodnie ze zmieniającą się sytuacją społeczną i gospodarczą.

Proces monitorowania obejmuje zbieranie danych na temat wdrażanych programów operacyjnych, co będzie odzwierciedlać realizację celów operacyjnych i strategicznych. Zakłada się więc, że monitorowanie realizacji *Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015 – 2022* należy przeprowadzać na poziomie strategicznym (realizacji zakładanych celów) i operacyjnym (realizacji zakładanych działań inwestycyjnych). Prezentowane w dokumencie założenia zostały opracowane w warunkach społecznych, ekonomicznych i politycznych. Ewaluacja na poziomie strategicznym obejmować będzie systematyczne obserwowanie zmian wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju gminy, procesów zachodzących w otoczeniu oraz aktualizowanie celów i priorytetów. Poniżej przedstawiono schemat monitorowania realizacji dokumentu oraz strategiczny wskaźnik kontroli wdrażania Strategii

Rysunek 5 Schemat wdrażania i monitorowania Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 29 Monitorowanie wdrożenia Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015 – 2022 na poziomie strategicznym

Miernik procesu	Opis	Wartość oczekiwana wskaźnika	Harmonogram zbierania informacji	Źródło danych
Liczba zrealizowanych celów strategicznych	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w każdym celu strategicznym do 2022 roku	100% zrealizowanych celów strategicznych	Raz do roku	Statystyki GUS, Gminy Lubichowo i innych instytucji

Źródło: Opracowanie własne

Ewaluacja wdrożenia Strategii na poziomie strategicznym obejmować będzie ocenę postępu realizacji zakładanych celów na podstawie osiągnięcia wskaźników wpisanych w ramach programów operacyjnych. Za sam proces monitorowania i ewaluacji odpowiedzialna będzie komórka organizacyjna Urzędu Gminy Lubichowo wyznaczona przez Wójta Gminy. W zakresie zadań komórki będzie dokonywanie analizy na koniec każdego roku kalendarzowego, zbieżności działań z celami strategicznymi oraz stopnia realizacji programów operacyjnych.

Monitorowanie na poziomie operacyjnym odbywać się będzie poprzez zbieranie danych o projektach realizowanych na terenie Gminy Lubichowo i dotyczyć będzie inwestycji realizowanych przez Gminę i jej jednostki organizacyjne, podmioty publiczne działające na terenie gminy oraz wszystkich

inicjatyw realizowanych przez prywatnych inwestorów. Monitorowanie wymagać będzie agregacji danych o poszczególnych działaniach, pogrupowania ich według sfer oddziaływania. Kontrola operacyjna powinna odbywać się raz w roku i odzwierciedlać stan na koniec okresu sprawozdawczego. Dla ułatwienia, na następnej stronie zaprezentowano przykład karty wyników Strategii Rozwoju. Karta ma stanowić narzędzie scalające pozyskane dane. Samą treść karty można dostosowywać do aktualnych uwarunkowań i zmieniających się założeń rozwoju.

Na podstawie oceny wyników monitorowania lub też w przypadku zmiany uwarunkowań społeczno – gospodarczych (w tym możliwości uzyskania dofinansowania), możliwa będzie aktualizacja założeń Strategii. Decyzję o aktualizacji dokumentu każdorazowo będzie podejmował Wójt Gminy na podstawie dostarczonych danych. Aktualizacja Strategii będzie przebiegać w trybie Uchwały Rady Gminy aktualizującej dokument.

Tabela 30 Monitorowanie na poziomie operacyjnym – karta wyników

Lp.	Miernik/wskaźnik	Jednostka miary	Założenia	Poziom osiągnięcia wskaźnika*							Osiągnięta wartość wskaźnika (wartość finalna)
				XII 2016	XII 2017	XII 2018	XII 2019	XII 2020	XII 2021	XII 2022	
Wspieranie rozwoju lokalnego kapitału społecznego											
1.	Liczba wybudowanych/ zmodernizowanych/ wyposażonych ośrodków sportu, rekreacji, kultury, edukacji, zdrowia	[szt.]	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 r.								
	Źródło weryfikacji wskaźnika:										
2.	Liczba inicjatyw społecznych z zakresu: sportu, rekreacji, kultury, oświaty i edukacji, zdrowia, społeczeństwa obywatelskiego	[szt.]									
	Źródło weryfikacji wskaźnika:										
Rozwój Gminy jako ośrodka turystycznego											
1.	Liczba nowych inwestycji w gminie	[szt.]	Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 r.								
	Źródło weryfikacji wskaźnika:										
2.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych	[szt.]									
	Źródło weryfikacji wskaźnika:										
3.	Powierzchnia nieruchomości przeznaczona pod działalność gospodarczą	[m ²]									

Źródło weryfikacji wskaźnika:		
4.	Liczba przedsięwzięć z zakresu wsparcia turystyki [szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
5.	Liczba inwestycji z zakresu rozbudowy infrastruktury turystycznej i rekreacyjnej [szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
6.	Liczba powstałych obiektów noclegowych [szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
Zrównoważony rozwój przestrzenny		
1.	Długość wybudowanych tras rowerowych [m]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
2.	Liczba punktów oświetlenia poddanych modernizacji [szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
3.	Długość wybudowanych/zmodernizowanych dróg [m]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
4.	Długość wybudowanej/przebudowanej kanalizacji sanitarnej i deszczowej [m]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		
5.	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu gospodarki wodno - ściekowej [szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:		

Realizacja przynajmniej jednego zadania/projektu w ramach każdego wskaźnika do 2022 r.

6.	Liczba obiektów poddanych termomodernizacji	[szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:			
7.	Wzrost udziału OZE w bilansie energetycznym gminy	[%]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:			
8.	Liczba zrealizowanych projektów z zakresu zagospodarowania przestrzeni publicznych	[szt.]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:			
9.	Powierzchnia terenów poddanych rewitalizacji	[m ²]	
Źródło weryfikacji wskaźnika:			

Źródło: Opracowanie własne

3.4 Zgodność Strategii z założeniami najważniejszych krajowymi i wojewódzkich dokumentów o charakterze strategicznym

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Dokument *Europa 2020* jest dziesięcioletnią strategią Unii Europejskiej na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia, zapoczątkowaną w 2010 roku. Strategia ma na celu rozwiązanie problemów wynikających z kryzysu, z którego obecnie kraje UE stopniowo wychodzą. Założeniem strategii jest uzyskanie pozytywnej zmiany europejskiego modelu wzrostu gospodarczego i stworzenie warunków, dzięki którym będzie on bardziej służył zrównoważonemu i sprzyjającemu włączeniu społecznemu wzrostowi.

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
PRIORYTET Rozwój inteligentny: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji		ZGODNOŚĆ	
PRIORYTET Rozwój zrównoważony: wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej		ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ
PRIORYTET Rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu: wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju powstawała w latach 2011–2012. Uwzględnia ona uwarunkowania wynikające ze zdarzeń i zmian w otoczeniu społecznym, politycznym i gospodarczym Polski w tym okresie. Opiera się również na diagnozie sytuacji wewnętrznej, przedstawionej w raporcie Polska 2030. Strategia jest dokumentem określającym główne trendy, wyzwania i scenariusze rozwoju społeczno-gospodarczego kraju oraz kierunki przestrzennego zagospodarowania kraju, z uwzględnieniem zasady zrównoważonego rozwoju. Podstawowym celem rozwoju wskazywanym w dokumencie strategii jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

PKB w Polsce. Kierunki interwencji określone w dokumencie *Strategii Polska 2030* uzależnione zostały od wpisywania się w jeden z trzech obszarów, względem których analizowana powinna być także zgodność z niniejszą strategią.

Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju – Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
OBSZAR: Konkurencyjność i innowacyjność gospodarki		ZGODNOŚĆ	
OBSZAR: Równoważenie potencjałów rozwojowych regionów			ZGODNOŚĆ
OBSZAR: Efektywność i sprawność państwa	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

W średnim horyzoncie czasowym Strategia Rozwoju Kraju 2020 pełni rolę nadrzędną wobec wszystkich innych dokumentów strategicznych wskazując zadania państwa, których podjęcie w perspektywie najbliższych lat jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe. Celem głównym dokument jest wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności. Strategia określa obszary strategiczne, tożsame z celami niniejszej Strategii.

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
OBSZAR: Sprawne i efektywne państwo	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ
OBSZAR: Konkurencyjna gospodarka		ZGODNOŚĆ	
OBSZAR: Spójność społeczna i terytorialna	ZGODNOŚĆ		ZGODNOŚĆ

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: regiony, miasta, obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) to rządowa średniookresowa wizja rozwoju polskich regionów do 2020 roku. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli. Formalnie KSRR jest jedną z 9 strategii zintegrowanych, która realizuje cele rozwoju kraju nakreślone w Strategii Rozwoju Kraju 2020. Stanowi również punkt odniesienia dla pozostałych 8 strategii. Celem strategicznym polityki regionalnej, wskazanym w Strategii, jest efektywne wykorzystywanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągania celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Określone w dokumencie trzy główne cele powinny być odnoszone do zapisów niniejszej strategii rozwoju dotyczącej wymiaru lokalnego.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwoj poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
1. Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów „konkurencyjność”	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ
2. Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych „spójność”	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	
3. Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie „sprawność”			

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów 18 czerwca 2013 r. Strategia jest jedną z dziewięciu strategii zintegrowanych i stanowi odpowiedź na konieczność podniesienia jakości życia w Polsce w perspektywie roku 2020. Głównym celem dokumentu jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych strategii odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości. Realizacja celów dokumentu powinna, w perspektywie roku 2020, pozwolić na to, by Polska, dzięki

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

rozwiętemu rynkowi pracy i wysokiemu poziomowi zatrudnienia w połączeniu z wysokiej jakości systemem kształcenia oraz efektywną opieką zdrowotną, stawała się coraz bardziej nowoczesnym, atrakcyjnym i konkurencyjnym miejscem do życia.

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
CEL SZCZEGÓŁOWY 1: Wzrost zatrudnienia	ZGODNOŚĆ		
CEL SZCZEGÓŁOWY 2: Wydłużenie okresu aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	
CEL SZCZEGÓŁOWY 3: Poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym	ZGODNOŚĆ		
CEL SZCZEGÓŁOWY 4: Poprawa zdrowia obywateli oraz efektywności systemu opieki zdrowotnej	ZGODNOŚĆ		
CEL SZCZEGÓŁOWY 5: Podniesienie poziomu kompetencji oraz kwalifikacji obywateli	ZGODNOŚĆ		

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego jest podstawowym i najważniejszym narzędziem prowadzonej przez samorząd województwa polityki regionalnej. Dokument wyznacza główne cele i kierunki dalszego rozwoju województwa pomorskiego. Zaktualizowana Strategia wyznacza w perspektywie 2020 roku trzy wzajemnie uzupełniające się i równie ważne cele strategiczne. Są nimi: nowoczesna gospodarka, aktywni mieszkańcy i atrakcyjna przestrzeń. Celem nadrzędnym jest spójność regionu, ale rozumiana jako zapewnienie możliwości rozwoju i poszukiwanie takich ścieżek zmian, które będą wykorzystywały i wzmacniały potencjał każdego z obszarów. Naczelną zasadą w procesie realizacji Strategii zgodnie z zapisami dokumentu będzie łączenie sił i zasobów, a także koordynacja wysiłków poszczególnych podmiotów.

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

Strategia Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
Nowoczesna gospodarka	ZGODNOŚĆ		
Aktywni mieszkańcy	ZGODNOŚĆ		
Atrakcyjna przestrzeń	ZGODNOŚĆ		

Podkreślić należy także spójność niniejszej strategii z Regionalnymi Programami Strategicznymi (RPS). Regionalne programy strategiczne są zasadniczymi narzędziami realizacji Strategii. Pełnią wiodącą rolę w operacjonalizowaniu i harmonizowaniu działań Samorządu Województwa w różnych obszarach tematycznych Strategii. Zgodność ze Strategią i regionalnymi programami strategicznymi jest podstawowym kryterium decydującym o kształcie przyjmowanych na poziomie Samorządu Województwa Pomorskiego programów operacyjnych i innych narzędzi realizacji Strategii. Zgodność celów Strategii Rozwoju Gminy Lubichowo z Regionalnymi Programami Strategicznymi ma także kluczowe znaczenie z punktu widzenia przyszłości aplikacyjnych projektów rozwojowych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego.

Regionalny Program Strategiczny (RPS)	Strategia Rozwoju Gminy Lubichowo na lata 2015-2022		
	1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców	2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych	3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami
Mobilne Pomorze	ZGODNOŚĆ		
Ekoefektywne Pomorze	ZGODNOŚĆ		
Zdrowie dla Pomorzan	ZGODNOŚĆ		
Aktywni Pomorzanie	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	
Pomorski Port Kreatywności	ZGODNOŚĆ		
Pomorska Podróż	ZGODNOŚĆ	ZGODNOŚĆ	

4. Załączniki

Załącznik nr 1 Inwestycje i kierunki działania w perspektywie roku 2022

Lp.	Tytuł działania	Termin realizacji [lata]	Wykonawcy	Nakłady [zł]	Źródło finansowania	Cel operacyjny
Cel strategiczny: 1. Zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców						
1.1	Przebudowa boiska w Lubichowie	2015/2017	gmina	3 mln	Środki własne, MSiT	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.2	Remont boiska we Wdzie	2017 - 2018	gmina	0,2 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020 Leader	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.3	Budowa placu zabaw w Bietowie	2016 - 2017	gmina	0,3 mln	Fundusz sołecki	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.4	Budowa placu zabaw w Lipinkach	2016 - 2017	gmina	0,3 mln	Fundusz sołecki	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.5	Budowa placu zabaw w Zelgoszczy	2016 - 2017	gmina	0,4 mln	Fundusz sołecki	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.6	Dostosowanie biblioteki publicznej dla osób niepełnosprawnych	2016	gmina	10 tys.	Środki własne	1.6. Walka z wykluczeniem społecznym i integracja mieszkańców
1.7	Remont świetlicy w Ocyplu	2016/2017	gmina	b.d.	Środki własne	1.4. Tworzenie i wspieranie oferty kulturalnej oraz podniesienie świadomości kulturowej wśród społeczności lokalne
1.9	Sezonowy posterunek Policji w Ocyplu	2016 - 2022	Policja	b.d.	Środki własne Policji	1.7. Bezpieczeństwo publiczne
1.10	Aktywizacja społeczności lokalnej – młodzieży i seniorów	2016 - 2022	gmina	b.d.	Środki własne	1.6. Walka z wykluczeniem społecznym i integracja mieszkańców
1.11	Utworzenie centrum kultury w budynku szkoły w Ocyplu	2016 - 2022	gmina	b.d.	Środki własne	1.4. Tworzenie i wspieranie oferty kulturalnej oraz podniesienie świadomości kulturowej wśród społeczności lokalnej
1.12	Rozwój kultury fizycznej poprzez wspomaganie działalności stowarzyszeń sportowych	2016 - 2022	gmina	b.d.	Środki własne	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej 1.5. Wspieranie inicjatyw społecznych oraz rozwój sektora non-profit
1.13	Powołanie dziennego liceum	2016 - 2022	powiat	b.d.	Subwencja powiatowa	1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb
1.14	Remont i modernizacja Szkoły Podstawowej	2016 - 2022	gmina	b.d.	Środki własne	1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb
1.15	Wyposażenie szkół	2016 - 2022	Narodowy	b.d.	Narodowy	1.1. Zapewnienie dostępu do

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	w gabinety stomatologiczne		Fundusz Zdrowia		Fundusz Zdrowia	systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb 1.2 Kształtowanie systemu opieki zdrowotnej, w tym zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej
1.16	Modernizacja, budowa i utrzymanie obiektów sportowych i rekreacyjnych (również siłowni zewnętrznych, parku linowego, ściany wspinaczkowej, punktu widokowego, kompleksu boisk)	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.17	Popularyzacja aktywnego wypoczynku	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.18	Doposażenie szkół	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb
1.19	Zapewnienie jakości edukacji: szkolenia dla młodzieży i dorosłych	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb
1.20	Adaptacja górnej kondygnacji II segmentu gimnazjum na bazę pracowni artystycznych, salę teatralną, salkę terapeutyczną lub na inne cele	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	1.1. Zapewnienie dostępu do systemu oświaty wysokiej jakości i dostosowywanie bazy oświatowej do bieżących potrzeb
1.21	Modernizacja Gminnej Poradni Specjalistycznej, powstanie Poradni Psychicznego	2016 - 2022	gmina	b.d.	Narodowy Fundusz Zdrowia	1.2 Kształtowanie systemu opieki zdrowotnej, w tym zapewnienie dostępu do specjalistycznej opieki medycznej
1.22	Reaktywowanie Koła Gospodyń Wiejskich (Szteklín)	2016 - 2022	gmina, sołectwo	b.d.	Brak danych	1.5. Wspieranie inicjatyw społecznych oraz rozwój sektora non-profit 1.6. Walka z wykluczeniem społecznym i integracja mieszkańców
1.23	Siłownia	2016 - 2022	gmina,	b.d.	Brak danych	1.3. Rozwój oferty i bazy

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	napowietrzna w Zielonej Górze (przy placu zabaw)		sołectwo			sportowej i rekreacyjnej
1.24	Boisko do siatkówki plażowej w Zielonej Górze (przy placu zabaw)	2016 - 2022	gmina, sołectwo	b.d.	Brak danych	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
1.25	Wydłużenie istniejącego boiska piłkarskiego w Zielonej Górze poprzez zamianę lub wykup części lasu (20x60m)	2016 - 2022	gmina, sołectwo	b.d.	Brak danych	1.3. Rozwój oferty i bazy sportowej i rekreacyjnej
Cel strategiczny: 2. Gospodarcze i turystyczne wykorzystanie walorów lokalnych						
2.1	Zagospodarowanie terenu jeziora Ocypl Wielki: moło na plaży w Ocyplu z węzłem sanitarnym, przebieralnią i ratownikiem, zagospodarowanie wyspy na jeziorze, oświetlenie i deptak przy jeziorze (ze ścieżką pieszo-rowerową wzdłuż jeziora)	2016 - 2018	gmina	0,7 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020 Leader	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystycznej – wypoczynkowe 2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.2	Zagospodarowanie miejsca rekreacji w Ocyplu	2017 - 2019	gmina	1 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020 Leader	2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.3	Rozwój agroturystyki, pomoc w uzyskaniu dotacji z funduszy UE	2016- 2022	Indywidualni inwestorzy	Wg potrzeb	PROW, Leader	2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.4	Stworzenie i oznakowanie szlaków turystycznych	2016- 2022	gmina	Wg potrzeb	gmina	2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.5	Promocja w formie folderów, widokówek, przewodników, a także w Internecie; mapy szlaków i tras	2016- 2022	gmina	Wg potrzeb	Gmina, Leader	2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.6	Udział w projekcie Kajakiem przez Pomorze	2016- 2022	Gmina samorząd województwa	Brak danych	Gmina samorząd województwa	2.5 Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.7	Rozszerzenie oferty	2016- 2022	Ośrodki	Wg	Indywidualni	2.5 Turystyczne

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	turystycznej i noclegowej w celu wydłużenia sezonu turystycznego		wypoczynkowe samorząd	potrzeb	inwestorzy Ośrodki wypoczynkowe, RPO i PROW na lata 2014 - 2020	wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.8	Wsparcie konsultacyjne i informacyjne w zakresie pozyskiwania dotacji z UE dla przedsiębiorców	Zadanie ciągłe	Gmina, Rada Gospodarcza, SKB, UMWP	Brak danych		2.1. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości
2.9	Tworzenie infrastruktury do rozwoju inwestycji	Brak danych	Brak danych	Brak danych	Środki własne Środki z funduszy UE	2.2. Rozwój rynku pracy i wspieranie inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy
2.10	Wykorzystanie programów Urzędów Pracy w zakresie robót publicznych, staży i doposażenia stanowisk pracy dla przedsiębiorców oraz na dofinansowania rozpoczęcie działalności gospodarczej	Brak danych	PUP w Starogardzie Gdańskim	Brak danych	PUP	2.1. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości 2.2. Rozwój rynku pracy i wspieranie inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy
2.11	Współpraca z gminami ościennymi w zakresie przygotowania wspólnej koncepcji dotyczącej rozwoju przedsiębiorczości	Brak danych	Starostwo, gminy, Starogardzki Klub Biznesu	Brak danych	Nie dotyczy	2.1. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości 2.2. Rozwój rynku pracy i wspieranie inwestycji zapewniających nowe miejsca pracy
2.12	Różnicowanie działalności w gospodarstwach rolnych, uruchomienie usług, wytwórczości oraz sprzedaży bezpośredniej w ramach gospodarstw	Brak danych	województwo	W/g indywidualnych szacunków	PROW 2014 – 2020, Leader Chata Kociewia	2.1. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości
2.13	Przeniesienie gminnej informacji turystycznej do Ocypla	Brak danych	gmina	brak danych	Gmina, RPO WP 2014 - 2020	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.14	Aktualizacja strony internetowej	Brak danych	gmina	brak danych	gmina	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

2.15	Usprawnienie komunikacji gmina – podmioty turystyczne i organizacje	Brak danych	gmina	brak danych	gmina	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.16	Oznakowanie turystyczne zjazdów z autostrady A1	Brak danych	GDDKiA	brak danych	GDDKiA	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
2.17	Adaptacja wieży ciśnień na utworzenie wieży widokowej i obserwatorium	Brak danych	gmina	brak danych	Stowarzyszenie Przyjaciół Ocypla	2.4. Kształtowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze Borów Tucholskich i ich otoczenia
2.19	Trasy biegowe w Ocyplu	Brak danych	gmina	Brak danych	Stowarzyszenie Przyjaciół Ocypla	2.4. Kształtowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze Borów Tucholskich i ich otoczenia
2.20	Centrum Rekreacji w Ocyplu	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.21	Utworzenie ścieżki z urządzeniami rekreacyjnymi przy jeziorze Piaseczno	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.22	Budowa pomostu na jeziorze w Lubichowie i ścieżka wokół jeziora	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.23	Utworzenie miejsca rekreacji za Gminnym Ośrodkiem Kultury w Lubichowie	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.24	Wykorzystanie nieczynnej linii kolejowej na ścieżkę rowerowo-pieszą	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.25	Ścieżka rowerowa na nasypie („autostrada”)	Brak danych	gmina	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój infrastruktury turystyczno – wypoczynkowej
2.26	Wykorzystanie lasów do celów rekreacyjnych (we współpracy z Nadleśnictwem)	Brak danych	Gmina, Nadleśnictwo	Brak danych	Brak danych	2.4. Kształtowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze Borów Tucholskich i ich otoczenia
2.27	Rozbudowa bazy turystycznej poprzez budowę przystani na sprzęt wodny, rozbudowa pomostu na jeziorze Steklin, dalsza wymiana sprzętu rekreacyjnego na placu zabaw	Brak danych	Gmina, sołectwo	Brak danych	Brak danych	2.3. Poprawa jakości i rozwój in struktury turystyczno – wypoczynkowej 2.4. Kształtowanie produktu turystycznego w oparciu o walory przyrodnicze Borów Tucholskich i ich otoczenia

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

2.28	Promocja wsi Szteklin	Brak danych	Gmina, sołectwo, organizacje związane z turystyką	Brak danych	Brak danych	2.5. Turystyczne wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i promocja walorów gminy
Cel strategiczny: 3. Zrównoważony rozwój poprzez poprawę stanu infrastruktury i racjonalną gospodarkę zasobami						
3.1	Przebudowa drogi Młynki – Osowo Leśne	2015-2017	gmina	2,3 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020, NPB	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.2	Przebudowa drogi Lubichowo – Wilcze Błota - Wda	2020-2022	gmina	7 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020, NPB	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.3.	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej i wodociągu w Ocyplu	2016/2020	gmina	10 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020, pożyczka WFOŚiGW	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.4.	Budowa wodociągu wiejskiego Mermet	2017 – 2020	gmina	2,5 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020, pożyczka BGK	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.5.	Budowa sieci wodociągowej w miejscowości Smolniki	2017 – 2020	gmina	3 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020, pożyczka BGK	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.6.	Rozbudowa i modernizacja hydroforni w Lubichowie	2017/2018	gmina	2 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020 lub RPO2014 -2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.7.	Rozbudowa wodociągu Lubichowo Morawy	2015/2017	gmina	0,4 mln	Środki własne	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.8.	Rozbudowa i modernizacja hydroforni w Ocyplu	2019	gmina	1 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020 lub RPO2014 -2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.9.	Rozbudowa wodociągu w Ocyplu Redanse	2016/2018	gmina	0,9 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.10	Remont dróg gminnych we wszystkich miejscowościach poprzez ułożenie płyt	2015 - 2022	gmina	2 mln	Środki własne, Fundusze sołectkie	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.11	Przebudowa ul. Północnej w Lubichowie	2018	gmina	0,5 mln	Środki własne,	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.12	Przebudowa dróg w Lubichowie: ul. Parkowa i ul. Pogodna	2019	gmina	0,6 mln	Środki własne, dotacja UE	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.13	Dokończenie przebudowy drogi	do 2020	Powiat starogardzki	W/g kosztorysu	Starostwo	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	powiatowej – Lubichowo - Szteklin					chodników
3.14	Budowa chodników przy drogach powiatowych ul Słoneczna, Lubichowo – Starogard, Zielona Góra – Lipinki Królewskie	2016 - 2022	Powiat starogardzki, gmina Lubichowo	0,5 mln	Starostwo, Gmina	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.15	Budowa obwodnicy drogi Nr 214 w Zelgoszczy	2017-2019	Województwo Pomorskie, gmina	3-4 mln	Województwo Pomorskie, gmina	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.16	Rozbudowa wodociągu w Osowie Leśnym Plony II	2018-2019	gmina	0,4 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.17	Rozbudowa wodociągu w Zelgoszczy Wybudowanie	2017 - 2018	gmina	0,7 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.18	Rozbudowa wodociągu Lubichowo Wybudowanie	2017 - 2018	gmina	0,5 mln	Środki własne, PROW 2014 - 2020	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.19	Opracowanie dokumentacji: budowa kanalizacji we Wdzie	2017 - 2018	gmina	0,2 mln	Środki własne	3.2 Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej
3.20	Remont i termomodernizacja świetlicy-remizy w Lubichowie	2016/2017	gmina	50 tys.	Środki własne, RPO i lata 2014 - 2020	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.21	Remont połączony z termomodernizacją świetlicy socjoterapeutycznej w Zelgoszczy	2017/2018		b.d.	Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.22	Remont połączony z termomodernizacją budynku świetlicy wiejskiej we Wdzie (docieplenie ścian budynku, wymiana stolarki okiennej, wymiana kotła CO)	2018/2019			Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.23	Remont połączony z termomodernizacją budynku Agronomówki (docieplenie ścian budynku, wymiana stolarki okiennej, wymiana kotłów	2017/2018			Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	CO)					
3.24	Remont połączony z termomodernizacją budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Zelgoszczy (docieplenie ścian budynku, wymiana stolarki okiennej, wymiana kotła CO)	2019/2020			Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.25	Remont połączony z termomodernizacją budynku Publicznej Szkoły Podstawowej w Lubichowie (wymiana dachu, docieplenie ścian budynku, wymiana kotła)	2019/2020			Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.26	Docieplenie budynku Gminnego Ośrodka Zdrowia w Lubichowie – prace dot. starej części budynku	2019			Środki własne, RPO i lata 2014 – 2020, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.27	Remont połączony z termomodernizacją budynku Ochotniczej Straży Pożarnej w Ocyplu	2016/2017			Środki prywatne, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.28	Wymiana piecy węglowych w budynkach mieszkalnych na bardziej ekologiczne źródła ciepła	Zadanie ciągłe			Środki prywatne, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.29	Termomodernizacja budynków mieszkalnych na terenie gminy	Zadanie ciągłe			Środki prywatne, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.30	Montaż instalacji solarnych w budynkach mieszkalnych oraz w niektórych budynkach użyteczności publicznej				Środki prywatne, WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.31	Remont połączony z termomodernizacją świetlicy wiejskiej w Wilczych Błotach	2018/2019			Fundusz sołecki	3.6. Poprawa efektywności energetycznej obiektów poprzez gospodarkę niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii
3.32	Pobudzenie	Zadanie ciągłe	Gmina,		WFOŚiGW	3.6. Poprawa efektywności

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	inwestycji w OZE		WFOŚiGW			<i>energetycznej obiektów poprzez gospodarke niskoemisyjną i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii</i>
3.33	Włączenie gminy do Rezerwatu Biosfery Bory Tucholskie	2016-2017	gmina	-	-	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.34	Usuwanie azbestu z terenu gminy	2015/2032	Gmina, WFOŚiGW	2 mln	Gmina, WFOŚiGW	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.35	Rozwój społeczeństwa informacyjnego	Zadanie ciągłe	MAiC		PO Polska Cyfrowa	3.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
3.36	Wdrożenie systemu segregacji i odbioru śmieci z terenu gminy	Zadanie ciągłe	Związek Gmin Wierzyca ZUOK Stary Las gmina		Związek Gmin Wierzyca ZUOK Stary Las	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.37	Realizacja i uchwalanie MPZP pod inwestycje rozwijające MIŚP oraz tworzące miejsca pracy	Zadanie ciągłe	gmina	Wg potrzeb	gmina	3.7. Kształtowanie ładu przestrzennego gminy poprzez miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego CEL UZUPEŁNIAJĄCY: 2.2. Tworzenie warunków do działalności inwestycyjnej, rozwoju rzemiosła i drobnej przedsiębiorczości
3.38	Monitoring czystości jezior i rzek	Zadanie ciągłe	WIOŚ	Wg potrzeb	WIOŚ	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.39	Dojazd do jeziora Ocypl Wielki dla służb (straż pożarna, policja, pogotowie)	Zadanie ciągłe	gmina	Wg potrzeb	gmina, RPO WP 2015 - 202	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.40	Budowa i modernizacja dróg w Ocyplu: droga dojazdowa na osiedle Redanse, droga dojazdowa na Osiedle za Jeziorem	2016 - 2022	gmina	Wg potrzeb	gmina, RPO WP 2015 - 202	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.41	Doposażenie i remont remizy OSP w Ocyplu	2016 - 2020	gmina	b.d.	Środki własne	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.42	Modernizacja oczyszczalni ścieków z ominięciem dwóch jezior	2016 - 2020	gmina	b.d.	Środki własne	3.5. Ochrona środowiska naturalnego
3.43	Utwardzenie i wyrównanie drogi na Smolniki	2016 - 2020	gmina	b.d.	Brak danych	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.44	Nowe punkty oświetleniowe w sołectwach na	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.8. Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	terenie gminy					
3.45	Chodnik do Bietowa przy drodze wojewódzkiej, w kierunku Lubichowa	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.46	Poprawa łączności, w tym doprowadzenie światłowodu do sołectwa Smolniki z Wdy	2016 - 2022	gmina	b.d.	Firmy telekomunikacyjne (Orange)	3.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
3.47	Rozbudowa ścieżek rowerowych na terenie gminy Lubichowo oraz stworzenie systemu ścieżek zapewniających dojazd do centrum Lubichowa oraz do szkół z różnych rejonów, budowa ścieżek do Ocypla, Szteklina, Borzechowa	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.48	Budowa chodników we wsi Ocypel, Zielona Góra – Lipinki oraz przy głównych ulicach w Lubichowie (ul. Zblewska)	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.49	Oświetlenie ulic: Wrzosowej, Sosnowej, Brzozowej	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.8 Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb
3.50	Poprawa nawierzchni dróg gminnych w sołectwie Szteklin: ul. Zieleniogórskiej, ul. Sumińskiej, ul. Łąkowej i ul. Za Bocianami poprzez ułożenie płyt typu „Jumbo”	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.51	Poprawa nawierzchni dróg osiedlowych w sołectwie Szteklin	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.52	Budowa chodnika łączącego skwer przy świetlicy wiejskiej z ośrodkiem „Vilda”	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.53	Dokończenie budowy drogi powiatowej	2016 - 2022	Powiat starogardzki	b.d.	powiat	3.1 Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników

Strategia Rozwoju Gminy LUBICHOWO na lata 2015 – 2022

	Lubichowo – Radzejowo (brakujący odcinek Bietowo – Szteklin)					
3.54	Rozbudowa i modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie Gminy Lubichowo	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.8 Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb
3.55	Kontynuacja remontu dróg Zielona Góra – Szteklin i Lipinki Królewskie – Szteklin (położenie płyt)	2016 - 2022	gmina	b.d.	Brak danych	3.1. Rozbudowa i modernizacja dróg i chodników
3.56	Remont przystanków autobusowych	2016 - 2022	gmina	b.d.	gmina	3.8. Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb
3.57	Utwardzenie parkingu przy świetlicy wiejskiej w sołectwie Zielona Góra	2016	gmina	b.d.	gmina	3.8. Estetyczna i nowoczesna przestrzeń publiczna, dostosowana do potrzeb
3.58	Modernizacja sprzętu komputerowego w kawiarence internetowej w świetlicy wiejskiej w Zielonej Górze	2016 - 2017	gmina	b.d.	gmina	3. 4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej CEL UZUPEŁNIAJĄCY: 1.6. Walka z wykluczeniem społecznym i integracja mieszkańców
3.59	Budowa nowego masztu przy remizie OSP w Zielonej Górze	2018	gmina	b.d.	Brak danych	3.4. Rozwój infrastruktury teleinformatycznej
3.60	Doposażenie w sprzęt jednostki OSP	2016 - 2022	Gmina, OSP	b.d.	Brak danych	3.5. Ochrona środowiska naturalnego

Załącznik nr 2 Spis rysunków

RYSUNEK 1 POŁOŻENIE GMINY LUBICHOWO NA TLE PODZIAŁU ADMINISTRACYJNEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	5
RYSUNEK 2 PODZIAŁ GMINY LUBICHOWO NA SOŁECTWA	6
RYSUNEK 3 SZLAKI REGIONU GDAŃSKIEGO	21
RYSUNEK 4 ANALIZA SWOT	47
RYSUNEK 5 SCHEMAT WDRAŻANIA I MONITOROWANIA STRATEGII ROZWOJU GMINY LUBICHOWO	59

Załącznik nr 3 Spis tabel

TABELA 1 RUCH NATURALNY I WĘDRÓWKOWY W GMINIE LUBICHOWO W LATACH 2004-2014.	8
TABELA 2 PROCENTOWY UDZIAŁ MIAST W STRUKTURZE LUDNOŚCI 2010 – 2035	9
TABELA 3 PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ WPISANE DO REJESTRU REGON WEDŁUG SEKTORÓW WŁASNOŚCIOWYCH W LATACH 2009 - 2014	10
TABELA 4 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG KLAS WIELKOŚCI ZATRUDNIENIA W 2014 R.	10
TABELA 5 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH WG GRUP RODZAJÓW DZIAŁALNOŚCI PKD 2007	11
TABELA 6 STRUKTURA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARZEJ NA TERENIE GMINY LUBICHOWO WG SEKCJI PKD W 2014 R.	11
TABELA 7 BEZROBOCIE REJESTROWANE NA OBSZARZE GMINY LUBICHOWO, W LATACH 2009-2014	12
TABELA 8 ZASOBY MIESZKANIOWE W GMINIE LUBICHOWO W LATACH 2010 - 2 014	15
TABELA 9 CHARAKTERYSTYKA UŻYTKÓW EKOLOGICZNYCH WYSTĘPUJĄCYCH NA TERENIE GMINY LUBICHOWO	17
TABELA 10 POMNIKI PRZYRODY W GMINIE LUBICHOWO	17
TABELA 11 WYKAZ ZABYTKÓW W GMINIE LUBICHOWO	19
TABELA 12 LICZBA DZIECI W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH NA TERENIE GMINY LUBICHOWO W LATACH 2010-2013	22
TABELA 13 ŚWIADCZENIA ŚRODOWISKOWEJ POMOCY SPOŁECZNEJ I ŚWIADCZENIA RODZINNE W GMINIE LUBICHOWO W LATACH 2010-2014	23
TABELA 14 DOCHODY I DOCHODY WŁASNE BUDŻETU GMINY LUBICHOWO W LATACH 2011 - 2014	24
TABELA 15 WYDATKI I WYDATKI INWESTYCYJNE W BUDŻECIE GMINY LUBICHOWO W LATACH 2011 - 2014	25
TABELA 16 BUDŻET GMINY LUBICHOWO W LATACH 2010-2014	26
TABELA 17 SUMA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W BUDŻECIE GMINY LUBICHOWO W LATACH 2011 – 2014	26
TABELA 18 OGÓLNE DANE O GMINACH WIEJSKICH, KTÓRYCH DOTYCZY ANALIZA PORÓWNAWCZA (DANE NA XII 2014)	36
TABELA 19 LICZBA OSÓB FIZYCZNYCH PROWADZĄCYCH DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ (NA 1000 MIESZKAŃCÓW) W LATACH 2005-2014	37
TABELA 20 UDZIAŁ BEZROBOTNYCH ZAREJESTROWANYCH W LICZBIE LUDNOŚCI W WIEKU PRODUKCYJNYM W LATACH 2005-2014	38
TABELA 21 DOCHÓD GMINY W ZŁ (NA MIESZKAŃCA) W LATACH 2005 - 2014	39
TABELA 22 SALDO MIGRACJI (NA 1000 MIESZKAŃCÓW) W LATACH 2005-2014	40
TABELA 23 UDZIAŁ OSÓB KORZYSTAJĄCYCH Z POMOCY SPOŁECZNEJ (WG KRYTERIUM DOCHODOWEGO I EKONOMICZNYCH GRUP WIEKU) W OGÓLNEJ LICZBIE LUDNOŚCI W LATACH 2009-2014	41
TABELA 24 WSKAŹNIK OBCIĄŻENIA DEMOGRAFICZNEGO W LATACH 2005-2014	42
TABELA 25 WYDANE DECYZJE DOTYCZĄCE ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ JEDNORODZINNEJ (NA 1000 MIESZKAŃCÓW) W LATACH 2009-2014	43
TABELA 26 ODPADY Z GOSPODARSTW DOMOWYCH W KG (NA MIESZKAŃCA) W LATACH 2005-2014	44
TABELA 27 WYDATKI NA 1 MIESZKAŃCA W LATACH 2005-2014	45
TABELA 28 ZESTAWIENIE POZYCJI POSZCZEGÓLNYCH GMIN WIEJSKICH W ZAKRESIE DANYCH WSKAŹNIKÓW ORAZ KOŃCOWE MIEJSCE W ZESTAWIENIU	46
TABELA 29 MONITOROWANIE WDROŻENIA STRATEGII ROZWOJU GMINY LUBICHOWO NA LATA 2015 – 2022 NA POZIOMIE STRATEGICZNYM	59
TABELA 30 MONITOROWANIE NA POZIOMIE OPERACYJNYM – KARTA WYNIKÓW	61

Załącznik nr 4 Spis wykresów

WYKRES 1. ZMIANA LICZBY MIESZKAŃCÓW W LATACH 2004-2014 (KOBIETY I MĘŻCZYŹNI) _____	7
WYKRES 2 STRUKTURA MIESZKAŃCÓW GMINY LUBICHOWO WEDŁUG EKONOMICZNYCH GRUP WIEKOWYCH. STAN NA 30.12.2014R.	8
WYKRES 3 LICZBA PODMIOTÓW GOSPODARKI NARODOWEJ ZAREJESTROWANYCH W GMINIE LUBICHOWO W LATACH 2004 – 2014, STAN NA 30.12.2014 R. _____	9
WYKRES 4 LICZBA PODMIOTÓW WG SEKCJI PKD 2007 _____	12
WYKRES 5 BEZROBOCIE REJESTROWANE NA OBSZARZE GMINY LUBICHOWO, W LATACH 2009-2014 _____	13
WYKRES 6 ZMIANY W LICZBIE ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W POSZCZEGÓLNYCH KWARTAŁACH 2013 I 2014 ROKU _____	13
WYKRES 7 DOCHODY I DOCHODY WŁASNE BUDŻETU GMINY LUBICHOWO W LATACH 2011 - 2014 _____	25
WYKRES 8 STRUKTURA WYDATKÓW INWESTYCYJNYCH W BUDŻECIE GMINY LUBICHOWO W 2014 ROKU _____	25
WYKRES 9 ATRAKCYJNOŚĆ OSIEDLEŃCZA, INWESTYCYJNA I TURYSTYCZNA GMINY LUBICHOWO W OCENIE MIESZKAŃCÓW GMINY _____	32